

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101002/B/2019/36100139013860612

**EKONOMICKÁ KRIMINALITA, SPÔSOBY JEJ
ODHAĽOVANIA A ZABRAŇOVANIE
PODVODNÉHO KONANIA**

Bakalárska práca

2019

Patrik Bašo

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

**EKONOMICKÁ KRIMINALITA, SPÔSOBY JEJ
ODHAĽOVANIA A ZABRAŇOVANIE
PODVODNÉHO KONANIA**

Bakalárska práca

Študijný program:	Ekonómia a právo
Študijný odbor:	NÁRODNÉ HOSPODÁRSTVO PRÁVO
Školiace pracovisko:	Katedra ekonomickej teórie Národohospodárska fakulta
Vedúci bakalárskej práce:	Ing. Zuzana Staríčková, PhD.

2019

Patrik Bašo

Čestné vyhlásenie

**Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol
všetku použitú literatúru.**

Dátum:

.....
(podpis študenta)

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcel pod'akovať mojej vedúcej bakalárskej práce Ing. Zuzane Staríčkovej, PhD. za jej cenné rady, ochotu a odborné vedenie pri písaní bakalárskej práce.

Abstrakt

BAŠO, Patrik: *Ekonomická kriminalita, spôsoby jej odhaľovania a zabráňovanie podvodného konania*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra ekonomickej teórie. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Zuzana Staríčková, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2019, 49 s.

Cieľom bakalárskej práce je teoretické definovanie ekonomickej kriminality, spôsoby jej odhaľovania, ako aj zabráňovania podvodného konania. Práca je rozdelená do piatich kapitol. Obsahuje 16 grafov, 3 obrázky a 3 tabuľky. Prvá kapitola poukazuje na právnu úpravu ekonomickej kriminality v Slovenskej republike a Európskej únii. Druhá kapitola je zameraná na ciele, metódy a metodiku skúmania práce. Tretia kapitola subsumuje definovanie pojmu ekonomická kriminalita, vývoj a príčiny jej vzniku, charakteristiku páchatel'a a bližšiu špecifikáciu daňových trestných činov, počítačovej kriminality a kreatívneho účtovníctva. Následne táto kapitola definuje pojem forenzný audit, ako prostriedok zabezpečujúci odhalenie a zabránenie ekonomickej kriminality, ako aj jeho nástroje, techniky, úlohy a ciele. Štvrtá kapitola sa zameriava na spracovanie a interpretáciu globálneho prieskumu o ekonomickej kriminalite, ako aj štatistík ekonomickej kriminality zverejnených Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Napokon, piata kapitola analyzuje odpovede respondentov z dotazníka o ekonomickej kriminalite prostredníctvom grafického znázornenia a interpretácie.

Kľúčové slová:

ekonomická kriminalita, daňový únik, karuselový podvod, forenzný audit

Abstract

BAŠO, Patrik: *Economic crime, ways of detecting it and preventing fraudulent behavior*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economics; Department of Economics. – Supervisor of Bachelor thesis: Ing. Zuzana Staríčková, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2019, 49 p.

The main goal of the Bachelor thesis is theoretical definition of economic crime, ways of its detecting as well as preventing fraudulent behavior. The thesis is divided into five chapters. The thesis contains 16 graphs, 3 tables and 3 pictures. The first chapter points to legislation of economic crime in Slovak Republic and European Union. The second chapter focuses on goals, methods and methodology of examining the Bachelor thesis. The third chapter subsumes the definition of the economic crime, development of economic crime and causes of its origin. We also specify tax offenses, cybercrime and creative accounting in this chapter. The last part of this chapter is devoted to forensic audit, which serves to detect and prevent economic crime, as well as its tools, techniques, tasks and goals. The fourth chapter includes processing and interpretation of global economic crime survey as well as statistics of economic crime in Slovakia obtained from the Ministry of Interior of the Slovak Republic. Finally, the fifth chapter analyzes the answers from the questionnaire through graphical representation and interpretation.

Key words:

economic crime, tax evasion, carousel fraud, forensic audit

Obsah

ZOZNAM GRAFOV, OBRÁZKOV A TABULIEK.....	9
ÚVOD.....	1
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	2
1.1 Legislatívne vymedzenie ekonomickej kriminality v Slovenskej republike.....	2
1.2 Legislatívne vymedzenie ekonomickej kriminality v Európskej únii.....	3
2 Cieľ, metódy a metodika skúmania práce.....	4
3 Ekonomická kriminalita a forenzný audit	5
3.1 Ekonomická kriminalita	5
3.1.1 Vývoj ekonomickej kriminality	5
3.1.2 Pojem ekonomická kriminalita	5
3.1.3 Príčiny vzniku ekonomickej kriminality.....	7
3.1.4 Páchateľ ekonomickej kriminality	8
3.1.5 Daňové úniky a daňové podvody.....	9
3.1.6 Počítačová kriminalita	13
3.1.7 Kreatívne účtovníctvo	14
3.2 Forenzný audit.....	15
3.2.1 Procesy forenzného auditu.....	16
3.2.2 Nástroje a techniky forenzného auditu	17
3.2.3 Ciele a úlohy forenzného auditu	18
4 Výsledky práce.....	20
4.1 Globálny prieskum ekonomickej kriminality a podvodov.....	20
4.1.1 Hlásená miera ekonomickej kriminality vo svete	20
4.1.2 Postavenie páchatel'a ekonomického trestného činu voči spoločnosti	22
4.1.3 Ekonomická kriminalita páchaná prostredníctvom počítačovej kriminality	23
4.2 Štatistika ekonomickej kriminality na území Slovenskej republiky	24
4.2.1 Zistená ekonomická kriminalita na území Slovenskej republiky	24
4.2.2 Výška škôd spôsobených ekonomickou kriminalitou	25
4.2.3 Zistená verzus objasnená ekonomická kriminalita na Slovensku.....	27
4.2.4 Najzávažnejšie ekonomické trestné činy z hľadiska výšky škôd	27
5 Prieskum a diskusia.....	29
5.1 Metodika prieskumu.....	29
5.1.1 Metóda prieskumu	29
5.1.2 Cieľ prieskumu	29
5.1.3 Vzorka respondentov	30

5.2	Výsledky prieskumu.....	30
5.3	Diskusia k prieskumu.....	42
ZÁVER		44
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY		47
ZOZNAM PRÍLOH.....		50

ZOZNAM GRAFOV, OBRÁZKOV A TABULIEK

Graf č. 1 Hlásená miera ekonomickej kriminality vo svete v rokoch 2001-2018

Graf č. 2 Porovnanie ekonomickej kriminality na jednotlivých územiach vo svete

Graf č. 3 Postavenie páchatel'a voči spoločnosti

Graf č. 4 Ekonomická kriminalita spáchaná prostredníctvom kybernetického útoku

Graf č. 5 Podiel ekonomickej kriminality na celkovej kriminalite na Slovensku

Graf č. 6 Výška škôd v tis. € spôsobených ekonomickou kriminalitou na Slovensku

Graf č. 7 Počet zistenej a objasnenej ekonomickej kriminality na Slovensku

Graf č. 8 Najzávažnejšie ekonomické trestné činy podľa výšky škôd (v tis. €)

Graf č. 9 Vyjadrenie, akou formou sa respondenti stretli s ekonomickou kriminalitou

Graf č. 10 Poškodenosť respondentov prostredníctvom ekonomickej kriminality

Graf č. 11 Určenie častejšieho páchatel'a na základe pohlavia respondentmi

Graf č. 12 Určenie úrovne inteligencie páchatel'a respondentmi

Graf č. 13 Vyjadrenie podielu ekonomickej kriminality na celkovej kriminalite

Graf č. 14 Určenie závažnejšej kriminality na základe výšky škôd respondentmi

Graf č. 15 Určenie miery ekonomickej kriminality na základe obdobia respondentmi

Graf č. 16 Určenie objasnenosti ekonomickej kriminality respondentmi

Obrázok č. 1 Lafferova krivka

Obrázok č. 2 Jeden zo základných modelov karuselového podvodu

Obrázok č. 3 Trojuholník podvodu

Tabuľka č. 1 Počet respondentov, ktorí sa stretli s ekonomickou kriminalitou

Tabuľka č. 2 Vyjadrenie počtu odpovedí za jednotlivé druhy ekonomickej kriminality

Tabuľka č. 3 Určenie najzávažnejších ekonomických trestných činov respondentmi

ÚVOD

Ekonomická kriminalita je veľmi škodlivá pre spoločnosť a stretávame sa s ňou častejšie, ako si možno myslíme. Do nášho povedomia sa dostáva viacerými spôsobmi, a to predovšetkým prostredníctvom médií v dôsledku markantnej medializácie jednotlivých prípadov. Ak by sme ekonomickú kriminalitu posudzovali len na základe jej početnosti, alebo jej podielu na celkovej kriminalite, mohla by sa pre nás javiť ako bezvýznamná a neškodná. Opak je však pravdou. Na ekonomickú kriminalitu treba nazerať z viacerých pohľadov. Nielenže ide o veľmi latentnú kriminalitu, ktorá sa vo viacerých prípadoch ani nedá odhaliť, ale z hľadiska výšky spôsobených škôd, prostredníctvom tejto kriminality, ide o najzávažnejšiu a to aj pri jej latentnosti a teda nízkom počte odhalených ekonomických trestných činov. Ak by boli odhalené všetky ekonomické trestné činy, rapídne by narástol nielen počet a podiel na celkovej kriminalite, ale najmä výška spáchaných škôd. Závažnosť ekonomickej kriminality spočíva aj v jej dopade, nakoľko poškodzuje nielen štát, ale aj bežných ľudí.

V prvej kapitole bakalárskej práce sa budeme zaoberať právnou úpravou ekonomickej kriminality v Slovenskej republike a vymedzení ekonomickej kriminality v Európskej únii.

V druhej kapitole si stanovíme cieľ práce, metódy a metodiku, ktoré sme využili pri písaní bakalárskej práce.

Tretia kapitola bude rozdelená do dvoch podkapitol. V prvej sa podrobnejšie zameriame na vymedzenie pojmu ekonomická kriminalita a na jej vývoj. Uvedieme príčiny jej vzniku a charakterizujeme páchatel'a ekonomickej kriminality. Súčasťou bude aj bližšia špecifikácia daňových únikov a podvodov, počítačovej kriminality a kreatívneho účtovníctva. Druhá podkapitola sa zaoberá forenzným auditom, jeho procesom, nástrojom a technikám a v neposlednom rade cieľom a úlohám.

Vo štvrtej kapitole prechádzame k praktickej časti bakalárskej práce, kde budeme na základe štatistík a prieskumov znázorňovať jednotlivé údaje o ekonomickej kriminalite na Slovensku, ale i vo svete, ako sú vývoj a porovnanie za jednotlivé roky a spôsobené škody.

V piatej kapitole budeme vyhodnocovať odpovede respondentov, zúčastnených sa prieskumu, získané prostredníctvom dotazníka.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Legislatívne vymedzenie ekonomickej kriminality v Slovenskej republike

S ekonomickou kriminalitou sa stretávame ako aj v minulosti, rovnako aj v súčasnosti. Možno však tvrdiť, že od roku 1989, teda prechodom k trhovej ekonomike zaznamenávame rastúci trend ekonomickej kriminality a stretávame sa s ňou častejšie a vo väčšej miere, ako tomu bolo predtým. Nehľadiac len na rastúci počet jej výskytu, ale rovnako na rast výšky škôd, ktoré sú spáchané týmto druhom kriminality. Za odôvodnenie danej skutočnosti považujeme otvorenosť ekonomiky a s ňou nové možnosti, príležitosti a praktiky vedúce k spáchaniu ekonomickej kriminality.

Právna úprava upravujúca ekonomickú kriminalitu v Slovenskej republike sa nachádza v piatej hlave Zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov. V piatej hlave Trestného zákona nachádzame trestné činy hospodárske. S nutnosťou treba podotknúť, že piata hlava Trestného zákona nesubsumuje všetky trestné činy ekonomickej kriminality, a mnohé z nich sú obsiahnuté v iných častiach Trestného zákona, a to napríklad porušovanie povinností pri správe cudzieho majetku, legalizácia príjmov z trestnej činnosti, jednotlivé podvody, trestné činy proti životnému prostrediu a mnohé ďalšie.

S prihliadnutím na vyššie spomínané skutočnosti, týkajúce sa usporiadania jednotlivých trestných činov ekonomickej kriminality, v Trestnom zákone môžeme piatu hlavu Trestného zákona, a teda trestné činy hospodárske, rozdeliť do štyroch oddielov a to nasledovne:

- „trestné činy ohrozujúce trhovú ekonomiku;
- trestné činy proti hospodárskej disciplíne;
- trestné činy proti mene a trestné činy daňové;
- trestné činy proti priemyselným právam a proti autorskému právu.“¹

¹ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

1.2 Legislatívne vymedzenie ekonomickej kriminality v Európskej únii

Ekonomická kriminalita sa stretáva s rôznorodosťou pojmu nielen medzi jednotlivými autormi, ale taktiež medzi jednotlivými krajinami. V rôznych krajinách sa subsumujú pod pojem ekonomická kriminalita rôzne druhy trestných činov. V rámci krajín v Európskej únii možno považovať za významné vymedzenie ekonomickej kriminality v Odporúčaní výboru ministrov Rady Európy č. R (81) 12 prijaté 25. 06. 1981, podľa ktorého sem zaradujeme:

- „trestné činy kartelov;
- podvodné praktiky a zneužívanie hospodárskej situácie nadnárodnými spoločnosťami;
- podvodné zaobstarávanie dotácií alebo ich zneužívanie štátnymi alebo medzinárodnými organizáciami;
- počítačová kriminalita;
- falošné firmy;
- falšovanie účtovných záznamov;
- podvody vzťahujúce sa k hospodárskej situácii a spoločnému kapitálu spoločnosti;
- porušovanie bezpečnostných štandardov a ochrany zdravia zamestnancov spoločnosti;
- poškodzovanie veriteľov (napríklad bankroty);
- poškodzovanie spotrebiteľov (napríklad zavádzajúce informácie o tovare);
- nekalá súťaž (vrátane úplatkárstva zamestnancov konkurenčnej spoločnosti);
- finančné trestné činy a vyhýbanie sa plateniu sociálnych nákladov zo strany spoločnosti;
- colné trestné činy;
- trestné činy porušujúce peňažné a menové regulácie;
- burzové a bankové trestné činy;
- trestné činy proti životnému prostrediu.“²

Nasledujúca kapitola sa bude venovať cieľom, metódam a metodike skúmania práce.

² COUNCIL OF EUROPE. 1981. Recommendation No. R (81) 12. [online]. Dostupné na: <https://rm.coe.int/09000016804cae97> [05. 03. 2019]

2 Cieľ, metódy a metodika skúmania práce

Ciele práce môžeme rozdeliť do dvoch kategórií. Primárny cieľ a sekundárne ciele vedúce k dosiahnutiu primárneho cieľa.

Primárnym cieľom bakalárskej práce je definovanie ekonomickej kriminality ako celku, a taktiež definovanie nástroja zabezpečujúceho jej zistenie a zabránenie, ktorým je forenzný audit.

Sekundárnymi cieľmi označujeme viaceré menšie časti, prostredníctvom ktorých dosiahneme primárny cieľ a teda:

- definovanie pojmu, vývoj a určenie príčin vedúcich k ekonomickej kriminalite;
- charakteristika páchatel'a ekonomickej kriminality;
- bližšia špecifikácia daňových trestných činov a kreatívneho účtovníctva;
- vymedzenie pojmu počítačová kriminalita;
- definovanie forenzného auditu a jeho procesov, nástrojov a cieľov;
- spracovanie globálneho prieskumu o ekonomickej kriminalite za rok 2018;
- spracovanie štatistík Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o ekonomickej kriminalite;
- vyhodnotenie odpovedí respondentov z dotazníka.

Práca pozostáva z piatich kapitol. Tri kapitoly sú teoretické a dve praktické.

V práci sme použili viaceré vedecké metódy, ktorými boli analýza, syntéza, deskripcia, komparácia, dedukcia a dotazníková metóda. Prvé tri metódy boli použité najmä v teoretickej časti, a to získavaním a spracovaním informácií potrebných pre definovanie jednotlivých pojmov. Vo štvrtej kapitole sme použili najmä metódu analýzy, komparácie a dedukcie, a to získaním štatistických údajov o ekonomickej kriminalite, porovnaním zistených štatistických údajov a vyvodzovaním záverov vyplývajúcich zo zistených údajov. V poslednej kapitole využijeme dotazníkovú metódu. Dotazník poskytneme náhodnej vzorke respondentov, a po dosiahnutí stanoveného počtu odpovedí spracujeme odpovede respondentov pomocou grafov, tabuliek a interpretácie.

V nasledujúcej kapitole definujeme ekonomickú kriminalitu, poukážeme na jej vývoj, príčiny vzniku, charakterizujeme páchatel'a a niektoré ekonomické trestné činy. Následne poukážeme na forenzný audit, jeho nástroje a ciele.

3 Ekonomická kriminalita a forenzný audit

3.1 Ekonomická kriminalita

3.1.1 *Vývoj ekonomickej kriminality*

Obdobie 20. storočia sa vyznačuje tým, že v Slovenskej republike dochádza k prevratným premenám v hospodárskej, politickej, právnej i kultúrno-spoločenskej sfére. Po nežnej revolúcii v roku 1989 prichádza najprudkejšia a najdynamickejšia fáza vývoja Slovenskej republiky. Koniec totalitného režimu sa vyznačil rozvojom základných ľudských práv, liberalizmu, a taktiež celkom odchýlného fungovania hospodárstva v krajine, a to prechodom od centrálne plánovaného hospodárstva (príkazového hospodárstva) k trhovej ekonomike. V dôsledku týchto uvedených skutočností došlo v Slovenskej republike k markantnému zvýšeniu miery ekonomickej a majetkovej kriminality.³

Niektorí občania pochopili pojem demokracia po svojom. Porozumeli mu účelovo, a to najmä nerešpektovaním práv druhých a neplnením si svojich povinností. Rápidny nárast nezamestnanosti, spôsobený nerozvážnou a neodbornou „konverziou ťažkého priemyslu“, viedol k rastu sociálnej nerovnosti a napokon k polarizácii obyvateľstva. Na privatizačné procesy nedokázal nemodifikovaný právny systém účinne reagovať, a tak bez akýchkoľvek ťažkostí dochádzalo k legalizácii príjmov z trestnej činnosti. Ekonomická kriminalita predstavovala vysoký podiel na celkovej kriminalite už od roku 1989, no ako aj v súčasnosti, latencia tejto kriminality vo veľkej miere znemožňuje jej odhalenie. Ekonomickú kriminalitu považujeme za variabilný jav, ktorý je schopný modifikácie a adaptácie na spoločenské zmeny, ako aj zmeny v legislatíve. Páchatelia zneužívajú nielen medzery v zákonoch, ale aj nedostatky v činnosti inštitúcií, ktorých účelom je jej zabránenie.⁴

3.1.2 *Pojem ekonomická kriminalita*

Pri definovaní pojmu ekonomická kriminalita sa dostávame k problému, ako tento pojem správne vymedziť. V dôsledku rôznorodosti foriem ekonomickej kriminality sa môžeme v literatúre stretnúť s viacerými definíciami ekonomickej kriminality. Zjednotené

³ DIANIŠKA, G. a kol. *Kriminológia*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 202. ISBN 978-80-7380-620-0.

⁴ STRÉMY, T. *Majetková a ekonomická kriminalita a ich sociálne riziká*. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2010. s. 9-10. ISBN 978-80-8082-413-6.

a univerzálne uznávané vymedzenie ekonomickej kriminality nenachádzame ani v trestnoprávnej teórii, ani v kriminológii.⁵

Protichodnosť názorov o vymedzení pojmu ekonomická kriminalita a hospodárska kriminalita, medzi jednotlivými autormi, nachádzame najmä medzi slovenskými a českými autormi.⁶ S pojmom ekonomická kriminalita sa stretávame v slovenskej a zahraničnej literatúre, naopak pojem hospodárska kriminalita nachádzame prevažne v českej literatúre.⁷

Napríklad Strémy⁸ uvádza, že pojem hospodárska kriminalita bol využívaný najmä pred rokom 1989, a po roku 1989 bol nahradený pojmom ekonomická kriminalita. A taktiež podľa neho „možno konštatovať, že pojmy ako hospodárska kriminalita, ekonomická kriminalita, kriminalita páchaná v ekonomike a kriminalita bielych golierov môžeme považovať do budúcnosti za synonymá.“

Nakoľko sa stotožňujeme s názorom, že vyššie uvedené pojmy považujeme za totožné, uvedieme definície jednotlivých pojmov od rôznych autorov.

Veľmi zaujímavú definíciu ekonomickej kriminality uviedli J. Kuchta a H. Válková⁹ a to, že ide o špecifický druh konaní pri podnikateľskej činnosti, pri ktorých dochádza k protizákonnému konaniu páchatel'ov, prostredníctvom nič netušiacich zamestnancov alebo prostredníctvom nedovolennej manipulácie s účtovnými a inými dokladmi, prípadne obomi skutočnosťami naraz. Páchatelia sa pomocou predstierania dovolenej činnosti snažia zakrývať svoje skutočné nezákonné ciele. „K týmto znakom by bolo možné priradiť ešte snahu o dosiahnutie neoprávneného zisku, politickej moci, poškodzovanie kolektívnych záujmov a zneužívanie dôvery ostatných účastníkov na hospodárskej súťaži“.

Podľa Chmelíka¹⁰ definujeme hospodársku kriminalitu ako „zavinené (spoločensky nebezpečné) konanie, upravené v osobitnej časti trestného zákona, poškodzujúce alebo ohrozujúce hospodársky poriadok“.

⁵ DIANIŠKA, G. a kol. *Kriminológia*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 204. ISBN 978-80-7380-620-0.

⁶ CHMELÍK, Ján – HÁJEK, Pavel – NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodárskej kriminality*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 12. ISBN 80-86898-13-X.

⁷ CHMELÍK, Ján – HÁJEK, Pavel – NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodárskej kriminality*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 23. ISBN 80-86898-13-X.

⁸ STRÉMY, T. *Majetková a ekonomická kriminalita a ich sociálne riziká*. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2010. s. 15. ISBN 978-80-8082-413-6.

⁹ KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 418. ISBN 978-80-7400-429-2.

¹⁰ CHMELÍK, Ján – HÁJEK, Pavel – NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodárskej kriminality*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. s. 17. ISBN 80-86898-13-X.

Osobitnou skupinou ekonomickej kriminality je **finančná kriminalita**. Charakterizujeme ju ako úmyselnú činnosť proti majetku vyskytujúcu sa pri finančne investičnom podnikaní, ktorá smeruje k jeho poškodzovaniu. Ide najmä o trestné činy páchané „na peňažnom a kapitálovom trhu, v rámci kolektívneho investovania v súvislosti s činnosťou bánk, investičných spoločností a fondov, obchodníkmi s cennými papiermi a dôchodkovými fondmi“.¹¹

Z najvšeobecnejšieho hľadiska môžeme finančnú kriminalitu „vymedziť ako kriminalitu, ktorá napáda finančnú sústavu, respektíve inštitúcie, ktoré túto sústavu tvoria“.¹²

3.1.3 Príčiny vzniku ekonomickej kriminality

K hlavným úlohám kriminológie patrí najmä zisťovanie príčin vzniku a skúmanie kriminogénnych faktorov. Nakoľko sú veľmi variabilné a neustále sa menia a vyvíjajú, nezávisia len od súčasného nastavenia, ale aj od vývoja spoločnosti v budúcnosti. K jednej z najzásadnejších potrieb napomáhajúcich účinnosti a efektívnosti, v boji proti ekonomickej kriminalite, je včasnosť rozpoznania kriminogénnych faktorov.¹³

Individuálne a spoločenské činitele, ktoré získavajú formu kriminogénnych faktorov, sú prepojené s príčinami ekonomickej kriminality. Medzi individuálne kriminogénne faktory zaradíme najmä subjektívne hodnoty jednotlivca. Pod spoločenské kriminogénne faktory patrí **úroveň súdnictva a legislatívy, štátna správa, politika a ekonomika**. Vyššie spomenuté faktory môžu byť medzi sebou prepojené a zároveň môžu na seba vplývať.¹⁴

Úroveň legislatívy a súdnictva ovplyvňuje najmä oneskorená, ústupčivá až žiadna normotvorba, nízka úroveň právneho povedomia v spoločnosti a byrokracia. Ekonomiku poškodzuje najmä tunelovanie, legalizácia príjmov z trestnej činnosti, korupcia, pašovanie tovaru a zľahčovanie kontrol. Politiku, ako kriminogénny faktor, znehodnocuje nekoncepčná trestná politika, ale taktiež samotní politici. Štátna správa je negatívnym spôsobom zasiahnutá protekciami, nepotizmom a byrokraciou.¹⁵

¹¹ KUCHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 419. ISBN 978-80-7400-429-2.

¹² ŠÁMAL, P a kol. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. Praha : C. H. Beck, 2001. s. 174. ISBN 80-7179-493-7.

¹³ DIANIŠKA, G. a kol. *Kriminológia*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 209. ISBN 978-80-7380-620-0.

¹⁴ DIANIŠKA, G. a kol. *Kriminológia*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 209. ISBN 978-80-7380-620-0.

¹⁵ DIANIŠKA, G. a kol. *Kriminológia*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 210. ISBN 978-80-7380-620-0.

Kľúčovými faktormi príčin ekonomickej kriminality je úroveň súdnictva a legislatívy. Na výskyt ekonomickej kriminality v minulosti pôsobilo viacero právnych úprav. Ide najmä o trestnú a obchodnú, ktorá regulovala vo veľkej miere ekonomickú oblasť. Proces normotvorby, ktorý by zamedzil páchanie ekonomickej kriminality, je mnohokrát úmyselne spomaľovaný, alebo celkom zablokovaný.¹⁶

Nedostatočné právne povedomie spoločnosti spolu s nízkou vymožitelnosťou práva, ktoré má na svedomí následnú neúctu k právu, považujeme za osobitný závažný problém. Nedôvera v spravodlivosť v krajine vedie k tendencii jednotlivca riadiť sa po svojom, a vo veľkej miere nezákonne. Obdobnú tendenciu nachádzame aj v podnikateľskom prostredí, čoho výsledkom je rozvoj tieňovej ekonomiky. Vysoká úroveň tieňovej ekonomiky a nedôvera v spravodlivosť a súdnictvo môže viesť k markantným finančným stratám, a to nielen z dôvodu neochoty začatia zahraničných spoločností podnikat' na území danej krajiny, ale aj následným odchodom už podnikajúcich spoločností. V konečnom dôsledku takýto jav vedie k nárastu nezamestnanosti a chudoby.¹⁷

3.1.4 *Páchateľ ekonomickej kriminality*

Na základe rôznych skutočností môžeme určiť, že v súčasnosti neexistuje presný typ páchatel'a ekonomickej kriminality. Za splnenia určitých stanovených podmienok sa páchatel'om ekonomickej kriminality môže stať v podstate ktokoľvek, kto sa nejakým spôsobom podieľa na ekonomickej aktivite.¹⁸

L. Šimunová¹⁹ odporučila spôsob kategorizácie páchatel'ov ekonomickej kriminality na základe rozboru výskumnej vzorky dát. Pri kreácii kategórií používala najmä údaje, ako sú vek, pracovná pozícia, spôsobená škoda, motivácia a spôsob spáchania skutku. Prvým typom páchatel'ov ekonomickej kriminality sú **zištní podnikatelia**. Sem spadajú najmä subjekty z podnikateľskej oblasti, ktorí prostredníctvom zneužitia svojich znalostí a postavenia v spoločnosti nezákonne zvýšili svoje zisky. Hlavnou sférou ich nelegálnej pôsobnosti je oblasť daní, ale nebránia sa aj iným podvodným konaniam, v prípadoch, že by im mali vygenerovať vyšší zisk a zároveň sú presvedčení, že na ich konanie nikto nepríde.

¹⁶ DIANIŠKA, G. a kol. *Kriminológia*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 210. ISBN 978-80-7380-620-0.

¹⁷ DIANIŠKA, G. a kol. *Kriminológia*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 210-211. ISBN 978-80-7380-620-0.

¹⁸ KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C. H. Beck, 2005. s. 353. ISBN 80-7179-813-4.

¹⁹ ŠIMUNOVÁ, Lucia. Kriminologický pohľad na ekonomickú trestnú činnosť. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016, roč. 24, č. 1, s. 59-69. ISSN 1210-9126.

Obeťou ich konaní je najmä štát, pričom zväčša ide o prvopáchateľov. Druhým typom páchatel'ov sú **podvodníci v nepriaznivej finančnej situácii**. Sem patria najmä nezamestnaní, ktorí väčšinou, nie však zakaždým, konajú z núdze. Sústreďujú sa na rôzne podvody ako napríklad poisťovacie, či úverové, pričom poškodzujú bankové a nebankové subjekty. Ide predovšetkým o páchatel'ov v strednom dospelom alebo mladšom veku. Svojím konaním spôsobujú síce veľké, no nie najvyššie škody v porovnaní s ostatnými páchatel'mi. Väčšinou tento druh páchatel'ov bol už v minulosti trestaný za obdobnú činnosť (tzv. recidivisti) a tento druh kriminality vidia ako najľahšie, prípadne jediné východisko zo zlej finančnej situácie, v ktorej sa nachádzajú. Tretím typom páchatel'ov sú **dobrovoľní zločinci** tvorení z falzifikátorov peňazí a pašerákov tovaru cez štátne hranice. Obe skupiny páchatel'ov charakterizuje spoločný znak, a to ten, že si príležitosť vytvorili dobrovoľne a neboli ku kriminalite prinútení z núdze. Konanie tohto typu páchatel'ov je väčšinou organizované a vykonávané v menších skupinkách. Podobne ako u zištných podnikateľoch, obeťou je vo väčšine prípadoch štát a ich prioritnou motiváciou zisk. Štvrtou a poslednou skupinou páchatel'ov sú „sivé“ **goliere**, ku ktorým patria radoví zamestnanci štátnych inštitúcií a firiem, ktorí neodolali zneužitiu príležitosti, pri výkone ich funkcie. Tí sú presvedčení o tom, že ich činy nikto neodhalí, pretože sú ukrytí v sústave celej organizácie, v ktorej vykonávajú pracovnú činnosť. V tejto skupine páchatel'ov sa nachádzajú predovšetkým prvopáchatelia, ktorí poškodzujú organizáciu, v ktorej pracujú.

3.1.5 Daňové úniky a daňové podvody

V prvom rade je nutné zadefinovanie pojmov, ktorými sú daňový únik, daňový podvod a vymedziť medzi nimi rozdielne znaky. Pojmy daňový únik a daňový podvod sú úzko späté, nie však totožné. Môžeme ale tvrdiť, že pojem daňový podvod je užší, ako pojem daňový únik a zároveň, že je jeho podmnožinou v dôsledku toho, že k daňovým únikom možno dôjsť daňovým podvodom, ale aj iným konaním nenaplnujúcim skutkovú podstatu daňového podvodu. Ďalším podstatným rozdielnym znakom je, že k daňovým únikom dochádza aj z nedbanlivosti, kým daňový podvod je konaním úmyselným²⁰

S problematikou daňových únikov sa stretávame neustále. Každým dňom sa prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov dostávajú do povedomia nové prípady daňových únikov. Daňové úniky predstavujú nielen spoločenský, ale najmä

²⁰ BOHÁČ, Radim. Teoretické a praktické otázky českého daňového práva z hľadiska daňových únikov a podvodov. In : *Daňové právo vs. daňové podvody a daňové úniky : nekonferenčný zborník vedeckých prác*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2015, s. 37-46. ISBN 978-80-8152-303-8.

hospodársky problém, ktorému v dôsledku sofistikovanosti, množstva a rozmanitosti daňových únikov nie je možné zabrániť iba sprísnením legislatívy. Daňovými únikami dochádza k znižovaniu daňových príjmov, čo v konečnom dôsledku ohrozuje „zabezpečovanie základných funkcií štátu“.²¹

Daňové úniky vznikali súbežne s daniami samotnými. Už od samotného vzniku daní ľudia premýšľali o spôsoboch, ktorými sa mohli vyhnúť plateniu daní. Napríklad už z čias antického Grécka a starého Ríma boli zaznamenané písomné zmienky o vyhýbaní sa plateniu daňovej povinnosti. Aj napriek tomu, že v antickom Grécku platenie daní predstavovalo istú formu občianskej uvedomelosti, platenie daní patrilo medzi najneobľúbenejšie povinnosti.²² Vyhýbanie sa odvádzaniu daňovej povinnosti nebol len problémom minulosti. V súčasnosti nad možnosťou zníženia výšky daňovej povinnosti, na čo najnižšiu úroveň, premýšľa takmer každý ekonomický subjekt. V dôsledku toho, že na jednej strane sú daňové úniky spoločensky odsudzované a na druhej strane daňové úniky existujú bez výnimky vo všetkých krajinách na svete môžeme tvrdiť, že dochádza k polarizácii spoločnosti v názore na daňové úniky.²³

Daňový únik je výsledkom ekonomického správania sa daňového subjektu, prostredníctvom ktorého dochádza k zníženiu výšky daňovej povinnosti voči štátu, či už úmyselným, alebo neúmyselným konaním.²⁴

Za zmienku stojí aj definícia francúzskeho profesora verejného práva Jean Claude Martinez²⁵, podľa ktorého „daňový únik je pre daňovníka jediným skromným prostriedkom, ako priamo vyjadriť mieru nesúhlasu s daňami“, no zároveň však uvádza, že takého konanie nie je v súlade so zákonom.

Kvantifikácia daňových únikov

Z dôvodu vysokej latencie je úsilie o presné kvantifikovanie daňových únikov a daňovej trestnej činnosti nerealizovateľné. Ich množstvo možno určiť len odhadom.

²¹ STIERANKA, Jozef – SABAYOVÁ, Mária – ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : EPOS, 2016. s. 77. ISBN 978-80-562-0147-3.

²² ČERVENÁ, K. Zdaňovanie na území Slovenska v historickom kontexte (s akcentom na priame dane). In: *Financie, účtovníctvo, dane 2014 so zameraním na súčasné problémy : nekonferenčný recenzovaný vedecký zborník*. Košice : Ekonóm, 2014, s. 26-45. ISBN 978-80-225-3855-8.

²³ STIERANKA, Jozef – SABAYOVÁ, Mária – ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : EPOS, 2016. s. 77. ISBN 978-80-562-0147-3.

²⁴ VIKTORYOVÁ, J. a kol. *Metodika vyšetrovania trestných činov II. Časť : Vybrané druhy trestných činov*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2004. s. 109. ISBN 80-8054-313-5.

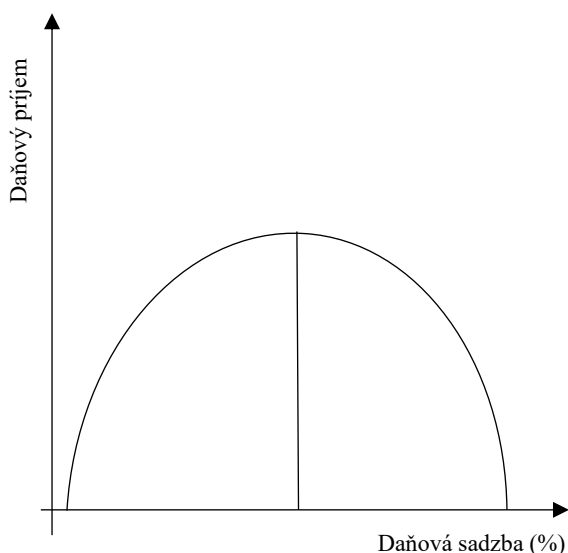
²⁵ MARTINEZ, J. C. *Daňový únik*. Praha : HZ, 1995. s. 68. ISBN 80-901918-3-5.

Ekonomická teória rozlišuje dva hlavné prístupy kvantifikácie daňových únikov, priamy a nepriamy. **Priamy prístup** sa vykonáva prostredníctvom daňových kontrol, ktorými sa zistí výška daňových únikov. **Nepriamy prístup** využíva na kvantifikáciu daňových únikov rozličné ukazovatele, ktoré znázorňujú daňové úniky, ako napríklad ukazovatele spotreby energie a materiálu alebo obraty firiem. Vzhľadom na to, že ide len o odhady, nemožno ich použiť ako zdroje na dokazovanie daňových únikov, ale slúžia len na informatívne účely.²⁶

Lafferova krivka

Už prvé ekonomické teórie tvrdili, že hoci príjmy z daní sú neodmysliteľným zdrojom pre výdavky štátu, spoločnosť je ich schopná akceptovať len po určitý bod. Tento bod nám znázorňuje Lafferov bod na Lafferovej krivke.²⁷

Obrázok č. 1 – Lafferova krivka

Zdroj: Lisý a kolektív., 2016, s. 516²⁸

Lafferova krivka znázorňuje vzťah medzi sadzbou dane a výnosmi z daní. V prípade, že sa daňové zaťaženie daňového subjektu zvýši až po určitý pomyselný bod (Lafferov bod), daňové výnosy začnú klesať. Klesajúcu tendenciu spôsobuje to, že v prípade rastu daňového

²⁶ STIERANKA, Jozef – SABAYOVÁ, Mária – ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : EPOS, 2016. s. 93. ISBN 978-80-562-0147-3.

²⁷ STIERANKA, Jozef – SABAYOVÁ, Mária – ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : EPOS, 2016. s. 85. ISBN 978-80-562-0147-3.

²⁸ LISÝ, J. a kol. *Ekonomía*. Praha : Wolters Kluwer, 2016. s. 516. ISBN 978-80-7552-275-7.

zaťaženia až po spomínaný bod, začne klesať stimulácia k podnikaniu resp. k práci a taktiež sa zvyšuje motiváciu k daňovým únikom.²⁹

Karuselový podvod

Voľný pohyb tovarov a služieb a kapitálu poskytuje množstvo výhodných alternatív fyzických a právnickým osobám, ale aj štátom. Tak, ako pri všetkom, aj tu nachádzame nielen stránky pozitívne, ale aj negatívne. Jednou z negatívnych stránok sú najmä daňové úniky na medzinárodnej úrovni. Zamedzeniu podvodov na dani z príjmov nepomohlo ani harmonizovanie legislatívnych podmienok uplatňovania dani z príjmov v rámci Európskej únie, ani vnútroštátne legislatívne opatrenia. Neefektívnosť v kontrolných mechanizmoch umožňuje daňovým subjektom realizovať rôzne modely podvodov. Najtypickejším modelom je tzv. „zmiznutý obchodník“.³⁰

Komplikovanejším systémom je „karuselový podvod“ so zmiznutým obchodníkom. V tomto prípade dochádza k sérii cezhraničných obchodov. Na čele podvodu stojí subjekt, respektíve subjekty, ktoré simulujú obchodné vzťahy. Na spomenuté konania môžu využívať ďalšie osoby tzv. medzičlánky, ktoré majú za úlohu zaobstarávať daňové doklady. Následne si tieto hierarchicky nižšie postavené subjekty tovar predávajú, až kým jeden z článkov, ktorý je povinný zaplatiť daň, nezmlizne. Typickým znakom takéhoto typu podvodu je erudovanosť podvodníkov v oblasti daňového práva, a taktiež medzinárodný charakter.³¹

Na obrázku č. 2 je možné vidieť účastníkov podvodu. Prvým je spoločnosť dodávajúca tovar bez DPH zo zahraničia, ktorá je začínajúcim participantom na podvode, avšak k daňovému úniku pri nej nedochádza v dôsledku oslobodenia dodania tovaru od dane, tzv. intrakomunitárne dodanie. Dodaný tovar nadobúda v tuzemsku druhá spoločnosť, teda zmiznutý obchodník, ktorá daň na výstupe priznáva. K zaplateniu do štátneho rozpočtu však nedochádza. Obchodná spoločnosť je obvykle nekontaktná, prípadne napísaná na „bieleho koňa“. Tretím článkom pri karuselovom podvode je tzv. nárazník, ktorého účelom je vzbudzovanie dojmu poctivého obchodníka. Vo väčšine prípadoch odvádza daňovú povinnosť. V skutočnosti však pri tomto účastníkovi dochádza k dezorganizácii systému a zdržaniu daňovej kontroly, resp. vyšetrovania. Štvrtým a posledným článkom podvodu je obchodník, tzv. broker. Vo väčšine prípadoch iba predstiera intrakomunitárne dodanie

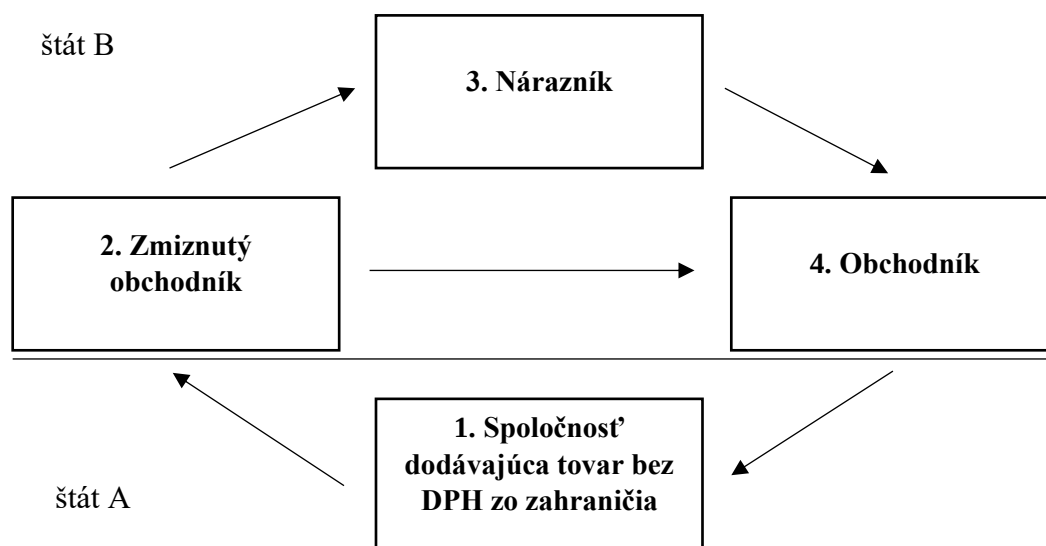
²⁹ LISÝ, J. a kol. *Ekonomia*. Praha : Wolters Kluwer, 2016. s. 516. ISBN 978-80-7552-275-7.

³⁰ STIERANKA, Jozef – SABAYOVÁ, Mária – ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : EPOS, 2016. s. 150. ISBN 978-80-562-0147-3.

³¹ STIERANKA, Jozef – SABAYOVÁ, Mária – ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : EPOS, 2016. s. 150-151. ISBN 978-80-562-0147-3.

s oslobodením od dane. Zároveň si však v dôsledku prevyšujúcej dane na vstupe oproti dani na výstupe uplatní nadmerný odpočet.³²

Obrázok č. 2 Jeden zo základných modelov karuselového podvodu

Zdroj: Stieranka, J. – Sabayová, M. – Šimonová, J., 2016. s. 153³³

3.1.6 Počítačová kriminalita

Svojimi znakmi sa v súčasnosti k ekonomickej kriminalite približuje počítačová kriminalita (anglicky cybercrime alebo computercrime). Medzi najväčšie spoločné znaky s ekonomickou kriminalitou môžeme zaraďovať najmä markantné výšky škôd, ktoré sú počítačovou kriminalitou páchané. Za dôležité pokladáme podotknúť, že počítačová kriminalita nielen napomáha zvýšeniu ekonomickej kriminality, ale taktiež je aj do nej zaraďovaná.³⁴

Počítačová kriminalita je tak stará, ako aj samotné počítače. Patria k nej viaceré trestné činy, ktorých spoločným faktorom je počítač, program alebo dáta. Jednotlivé

³² STIERANKA, Jozef – SABAYOVÁ, Mária – ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : EPOS, 2016. s. 151-152. ISBN 978-80-562-0147-3.

³³ STIERANKA, Jozef – SABAYOVÁ, Mária – ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : EPOS, 2016. s. 153. ISBN 978-80-562-0147-3.

³⁴ STRÉMY, T. *Majetková a ekonomická kriminalita a ich sociálne riziká*. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2010. s. 30. ISBN 978-80-8082-413-6.

kriminality sa môžu navzájom prekrývať, a to napríklad tak, že ekonomická kriminalita je páchaná prostredníctvom počítača.³⁵

Pod útok nepatrí len útok na samotný počítač, ale aj na akýkoľvek komponent počítača, či už hardware, software, alebo dáta, ktoré sú v ňom uložené. Dáta môžu byť napadnuté aj v prípade, že sú uložené na inom nosiči dát, ktoré v dobe útoku nie sú súčasťou počítača. Napríklad disk alebo USB, prípadne CD alebo DVD. Vo väčšine prípadov pôjde o útok na obsah počítača a nosiča dát z dôvodu získania určitých informácií. To však neznamená, že nemôže dôjsť k útoku na počítač ako na určité technické zariadenie alebo program, ktorým je vykonávaný chod počítača.³⁶

Dianiška³⁷ tvrdí, že mnohé protizákonné konania týkajúce sa počítačovej kriminality sa rozšírili s rozvojom internetu. V tejto súvislosti ide najmä o „hacking, cracking, phreaking, carding, phishing, pharming, spoofing atď.“ A taktiež uvádza, že počítačová kriminalita zasahuje do viacerých druhov kriminalít, ktorými sú napríklad ekonomická, majetková a organizovaná a preto ju „považuje za otvorený druh kriminality“.

Podľa Gregušovej³⁸ môže byť počítačová kriminalita páchaná prostredníctvom počítača alebo mierená proti počítaču. Z tohto hľadiska ju rozdeľujeme do dvoch skupín:

- „priama počítačová kriminalita – zameraná na útoky proti počítaču;
- nepriama počítačová kriminalita – trestné činy sú spáchané pomocou počítača.“

3.1.7 Kreatívne účtovníctvo

S pojmom kreatívne účtovníctvo sa môžeme v poslednej dobe stretávať čoraz frekventovanejšie a rozmach možno pozorovať najmä v období krízy. Taktiež tento pojem nemožno jednotne charakterizovať, keďže v literatúre nachádzame viacero definícií. Pri kreatívnom účtovníctve dochádza k zámernému kamuflovaniu skutočností vykazovaných v účtovníctve podniku, v dôsledku čoho účtovná závierka obsahuje nepravdivé údaje. Zakrývanie údajov možno zapríčiniť úmyselne alebo neúmyselne a na základe tohto faktu následne určujeme, či ide o kreatívne účtovníctvo alebo len o omylné skreslenie účtovnej závierky. Úmyselné skresľovanie vykazovaných údajov definujeme ako kreatívne

³⁵ SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2015. s. 19. ISBN 978-80-7380-501-2.

³⁶ SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2015. s. 19-20 ISBN 978-80-7380-501-2.

³⁷ DIANIŠKA, G. a kol. *Kriminológia*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 295-296. ISBN 978-80-7380-620-0.

³⁸ GREGUŠOVÁ, D. *Vybrané kapitoly z počítačového práva*. Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského, 1994. s. 46-47. ISBN 80-7160-006-7.

účtovníctvo, a v prípade preukázania najpodstatnejšieho znaku, „úmyslu“ hovoríme o ekonomickej kriminalite. Naopak v prípade preukázania omylu, resp. nedokázania úmyslu, ide o skreslenie údajov, ktoré nemožno charakterizovať ako kreatívne účtovníctvo. Skreslenosť a nepravdivosť údajov vo výkazoch v účtovníctve zisťujeme prostredníctvom forenzného auditu.³⁹

Dôvody, kvôli ktorým sú subjekty podnietené k spáchaniu úmyselného uvedenia nepravdivých údajov vo výkazoch sú viaceré. Napríklad zamestnanci alebo manažéri podniku sú motivovaní k predimenzovaniu údajov, pretože ich ohodnotenie závisí od dosiahnutých výsledkov. Na poddimenzovaní výkazov sa môžu podieľať vlastníci podniku vtedy, keď sa snažia o dosiahnutie nižšej daňovej povinnosti.⁴⁰

V praxi sa stretávame s viacerými možnosťami skresľovania účtovej závierky. K skresľovaniu môže dôjsť prostredníctvom:

- vlastného imania a tvorby a použitia rezerv;
- falšovania príjmov a výdavkov, resp. výnosov a nákladov;
- pohľadávok a záväzkov;
- odpisovania.⁴¹

3.2 Forenzný audit

Zvyšujúcim sa počtom prípadov spojených s účtovníctvom a finančným sektorom bolo nevyhnutné zlepšenie praktík v účtovníctve a v audite. Tento impulz napokon viedol k predstaveniu forenzného auditu. Forenzný audit je zložený z pojmov forezná veda a audit. Pod pojmom forezný rozumieme spôsobilý pre použitie v súdnom konaní, teda akýkoľvek dôkaz, ktorý je možno použiť pred súdom. Zatiaľ čo auditom rozumieme systematické a nezávislé preskúmanie účtovných kníh, účtov, záznamov a dokumentov spoločnosti pre následné zistenie, do akej miery sú tieto finančné výkazy rovnako ako aj nefinančné dokumenty pravdivé a spoľahlivé. V jednoduchosti pojem forenzný audit definujeme ako hĺbkový, komplexný a systematický proces zahrňujúci sériu činností a úloh

³⁹ KABÁT, Ladislav – SOBEKOVÁ MAJKOVÁ, Monika – VINCÚROVÁ, Zuzana. *Hodnotenie podniku a analýza jeho finančného zdravia*. Bratislava : Iura Edition, 2013. s. 47. ISBN 978-80-8078-608-3.

⁴⁰ KABÁT, Ladislav – SOBEKOVÁ MAJKOVÁ, Monika – VINCÚROVÁ, Zuzana. *Hodnotenie podniku a analýza jeho finančného zdravia*. Bratislava : Iura Edition, 2013. s. 48. ISBN 978-80-8078-608-3.

⁴¹ KABÁT, Ladislav – SOBEKOVÁ MAJKOVÁ, Monika – VINCÚROVÁ, Zuzana. *Hodnotenie podniku a analýza jeho finančného zdravia*. Bratislava : Iura Edition, 2013. s. 49-50. ISBN 978-80-8078-608-3.

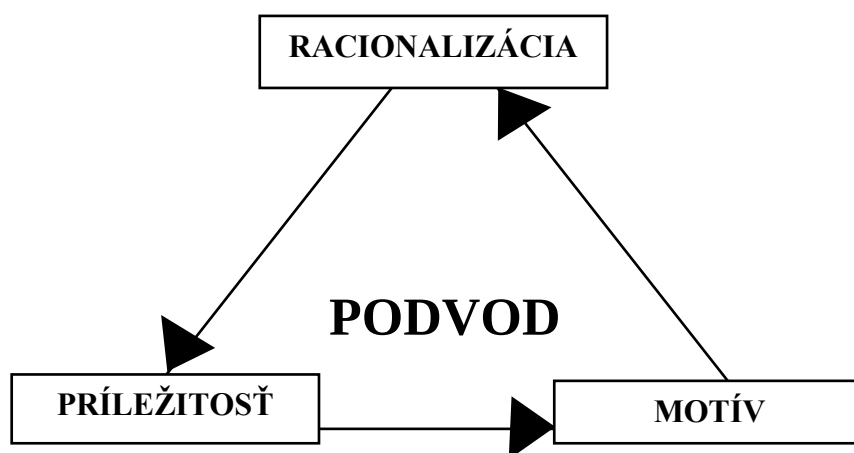
pre preskúmanie a vyhodnotenie presnosti finančných informácií a ich následné použitie ako dôkaz v súdnom konaní.⁴²

3.2.1 Procesy forenzného auditu

Procesy forenzného auditu sú zamerané na zisťovanie možných nesprávností, ktoré sa dôsledkom podvodných konaní alebo chýb vyskytujú vo finančných výkazoch. V súvislosti s predídením, zistením a schopnosťou zareagovať na tieto podvody forenzní audítori musia porozumieť, čo bolo motívom pre spáchanie podvodu. K zisteniu týchto skutočností v praxi najlepšie pomáha Cressyho trojuholník podvodu (anglicky *fraud triangle*).⁴³

Donald Cressy sa na podnet Edwina Sutherlanda v 50-tych rokoch 20. storočia rozhodol pre prieskum spočívajúci v rozhovoroch s približne 200 odsúdenými zo sprenevery za účelom zistenia, čo vedie človeka, k porušeniu dôvery ktorá mu bola zverená. Výsledkom prieskumu bolo, že každé podvodné konanie obsahovalo tri rovnaké charakteristické znaky, ktorých splnenie viedlo k podvodu. Týmto znakmi sú: motív, racionalizácia (odôvodnenie) a znalosti a príležitosť vedúce k spáchaniu podvodu.⁴⁴

Obrázok č. 3 Trojuholník podvodu

Zdroj: Singleton, Tommie W. – Singleton Aaron W, 2010, s. 45⁴⁵

⁴² MEHTA, Kalyani. Forensic audit. Academia [online]. Dostupné na: https://www.academia.edu/30562318/FORENSIC_AUDIT [15.02.2019]

⁴³ SINGLETON, Tommie. W. – SINGLETON Aaron. J. *Forensic auditing and Forensic accounting*. 4. vyd. Hoboken : Wiley, 2010. s. 44. ISBN 978-0-470-87791-3.

⁴⁴ SINGLETON, Tommie. W. – SINGLETON Aaron. J. *Forensic auditing and Forensic accounting*. 4. vyd. Hoboken : Wiley, 2010. s. 44. ISBN 978-0-470-87791-3.

⁴⁵ SINGLETON, Tommie. W. – SINGLETON Aaron. J. *Forensic auditing and Forensic accounting*. 4. vyd. Hoboken : Wiley, 2010. s. 45. ISBN 978-0-470-87791-3.

Motív, resp. tlak, viažuci sa na určitú skutočnosť v osobnom živote podvodníka, ktorá vyvolá u páchatel'a takú potrebu, že ho motivuje k podvodu. Najtypickejšou motiváciou sú finančné problémy páchatel'a. Nie však všetky motívy súvisia s ekonomickými príčinami. Môže totiž ísť aj o rôzne sociálne, či politické dôvody. Napríklad pri kreatívnom účtovníctve, a teda pri podvodoch v účtovnej závierke, vedie páchatel'ov túžba po zvýšení ega alebo začlenenia sa do lepšej sociálnej skupiny. Z politických dôvodov ide najmä o silnú túžbu po dosiahnutí moci.⁴⁶

Príležitosť je priaznivá okolnosť (šanca) pre podvodníka, bez ktorej existencie nie je možnosť spáchať podvod. Podvodníci majú vždy príležitosť a potrebné znalosti k spáchaniu podvodov, a to v podobe dlhodobých skúseností s fungovaním vnútorných kontrol v spoločnosti.⁴⁷

Racionalizácia alebo odôvodnenie predstavuje ospravedlnenie páchatel'a za spáchanie podvodu. Ich vnútorné presvedčenie napríklad tvrdí, že ukradnuté peniaze si len požičiavajú a raz ich vrátia, alebo, že ich krádež nikomu neublíži. Iní zase veria tomu, že majú nárok a sami sa postarajú o „spravodlivé“ prerozdelenie výhod plynúcich z podvodu.⁴⁸

3.2.2 *Nástroje a techniky forenzného auditu*

Nástroje a techniky forenzného auditu rozdeľujeme do troch skupín⁴⁹:

a) Súvisiace s účtovnou závierkou

- **audit kritických bodov** – pomocou tejto techniky sa zisťujú príznaky podvodu bežných a pravidelných transakcií uskutočňovaných pri podnikateľskej činnosti, ktoré môžu byť zmanipulované pracovníkmi

b) Analýza fyzických a elektronických dôkazov

- **zmenené a fiktívne dokumenty** – analýzou dochádza k fyzickému vyšetreniu dokumentov spolu so systémom, v ktorom boli vytvorené, k analýze podpisov a kontrole dokladov

⁴⁶ SINGLETON, Tommie. W. – SINGLETON Aaron. J. *Forensic auditing and Forensic accounting*. 4. vyd. Hoboken : Wiley, 2010. s. 44-45. ISBN 978-0-470-87791-3.

⁴⁷ SINGLETON, Tommie. W. – SINGLETON Aaron. J. *Forensic auditing and Forensic accounting*. 4. vyd. Hoboken : Wiley, 2010. s. 46-47. ISBN 978-0-470-87791-3.

⁴⁸ SINGLETON, Tommie. W. – SINGLETON Aaron. J. *Forensic auditing and Forensic accounting*. 4. vyd. Hoboken : Wiley, 2010. s. 46. ISBN 978-0-470-87791-3.

⁴⁹ MEHTA, Kalyani. Forensic audit. Academia [online]. Dostupné na: https://www.academia.edu/30562318/FORENSIC_AUDIT [15.02.2019]

- ***prehľadanie počítača*** – patrí sem zobrazovanie a vytváranie kópií dát, analýza emailov, ako aj využívanie techník auditu, ktoré sú podporované počítačom napr. vytváranie tabuliek a databáz

c) Test zdravého rozumu

- ***test juxtapozície*** – býva využívaný najmä v procese poznávania falšovaných dokumentov, a to položením falšovaných dokumentov vedľa seba a ich následné porovnanie
- ***test primeranosti*** – určovanie primeranosti jednotlivých transakcií uskutočnených v podniku
- ***test replikácie obsahu*** – využitím testu replikácie obsahu získame nepochybné dôkazy o falzifikátoch, a to prostredníctvom presnej kontroly dokumentov, nakoľko dokumenty pochádzajú z viacerých zdrojov, nie je možné urobiť rovnakú chybu syntaxe
- ***test nemožnosti*** – dochádza k preskúmaniu nemožných skutočností napríklad zistením, či kontrolovaný dokument resp. zmluva nebola podpísaná neexistujúcou osobou alebo osobou, ktorá bola vyhlásená za mŕtvu.

3.2.3 Ciele a úlohy forenzného auditu

S pojmom forenzný audit sa dostávame k vymedzeniu základných cieľov a úloh forenzného auditu. Je nutné podotknúť, že ciele a úlohy forenzného auditu sú rozdielne od cieľov a úloh klasického auditu. Základnými cieľmi forenzného auditu sú⁵⁰:

- preskúmanie v prípade podozrenia z trestnej činnosti;
- dôkladný popis priebehu trestnej činnosti;
- prešetrenie vzťahov;
- zaobstaranie dokumentácie, podkladov a dôkazných prostriedkov pre iniciovanie trestného konania orgánmi činnými v trestnom konaní.

⁵⁰ STARÍČKOVÁ, Zuzana. Ekonomická kriminalita a forenzný audit. [online]. In: *Ekonomické spektrum*. Bratislava : CAESaR, 2014, roč. 9, č. 1, s. 41-48. ISSN 1336-9105. Dostupné na: <http://economic-spectrum.eu/wp-content/uploads/2018/01/casopis-1.2-2014.pdf> [23.02.2019]

Forenzný audit má nielen svoje ciele, ale aj čiastkové úlohy vedúce k dosiahnutiu konečných cieľov. Zaraďujeme k nim⁵¹:

- zistenie podozrivých transakcií a páchatel'ov;
- preskúmanie zistených podvodov a podvodných techník;
- prostredníctvom skvalitnenia a vylepšenia systémov ochrany zmarenie spôsobenia budúcich škôd;
- zníženie rizika škôd a negatívnych vplyvov spôsobených podvodným konaním skorým spozorovaním.

Po vykonaní forenzného auditu môže dôjsť tak ako k zisteniu určitého podvodu, resp. iného trestného činu, tak aj k zisteniu, že žiadny trestný čin spáchaný nebol.⁵²

V nasledujúcej kapitole určíme na základe globálneho prieskumu mieru ekonomickej kriminality vo svete, postavenie páchatel'a ekonomickej kriminality a množstvo ekonomickej kriminality spáchanej prostredníctvom počítačov. A následne na základe štatistík Ministerstva vnútra Slovenskej republiky počet ekonomických trestných činov na Slovensku za jednotlivé roky, výšku škôd spáchaných ekonomickou kriminalitou, komparáciu zistenej a objasnenej ekonomickej kriminality na Slovensku v roku 2018 a najzávažnejšie ekonomické trestné činy z hľadiska výšky spáchaných škôd na Slovensku.

⁵¹ STARÍČKOVÁ, Zuzana. Ekonomická kriminalita a forenzný audit. [online]. In: *Ekonomické spektrum*. Bratislava : CAESaR, 2014, roč. 9, č. 1, s. 41-48. ISSN 1336-9105. Dostupné na: <http://economic-spectrum.eu/wp-content/uploads/2018/01/casopis-1.2-2014.pdf> [23.02.2019]

⁵² STARÍČKOVÁ, Zuzana. Ekonomická kriminalita a forenzný audit. [online]. In: *Ekonomické spektrum*. Bratislava : CAESaR, 2014, roč. 9, č. 1, s. 41-48. ISSN 1336-9105. Dostupné na: <http://economic-spectrum.eu/wp-content/uploads/2018/01/casopis-1.2-2014.pdf> [23.02.2019]

4 Výsledky práce

4.1 Globálny prieskum ekonomickej kriminality a podvodov

O tom, že ekonomická kriminalita predstavuje závažný problém netreba veľa hovoriť. Závažnosť nenaznačuje len výška finančných škôd, ktoré tento druh kriminality spôsobuje (častokrát viac ako 75% v pomere s celkovou kriminalitou), alebo jej celkové množstvo, ale taktiež to, ako ľahko ľudia tento druh kriminality vnímajú a jej latencia. V dôsledku vysokej latencie nie sú spoločnosti dostatočne chránené a oboznámené o jej rizikách a následkoch. Spoločnosť PwC realizuje najvýznamnejší prieskum v danej problematike s názvom „Globálny prieskum ekonomickej kriminality a podvodov“, na ktorom sa v roku 2018 podieľalo viac ako 7200 respondentov zo 123 krajín.⁵³

4.1.1 Hlásená miera ekonomickej kriminality vo svete

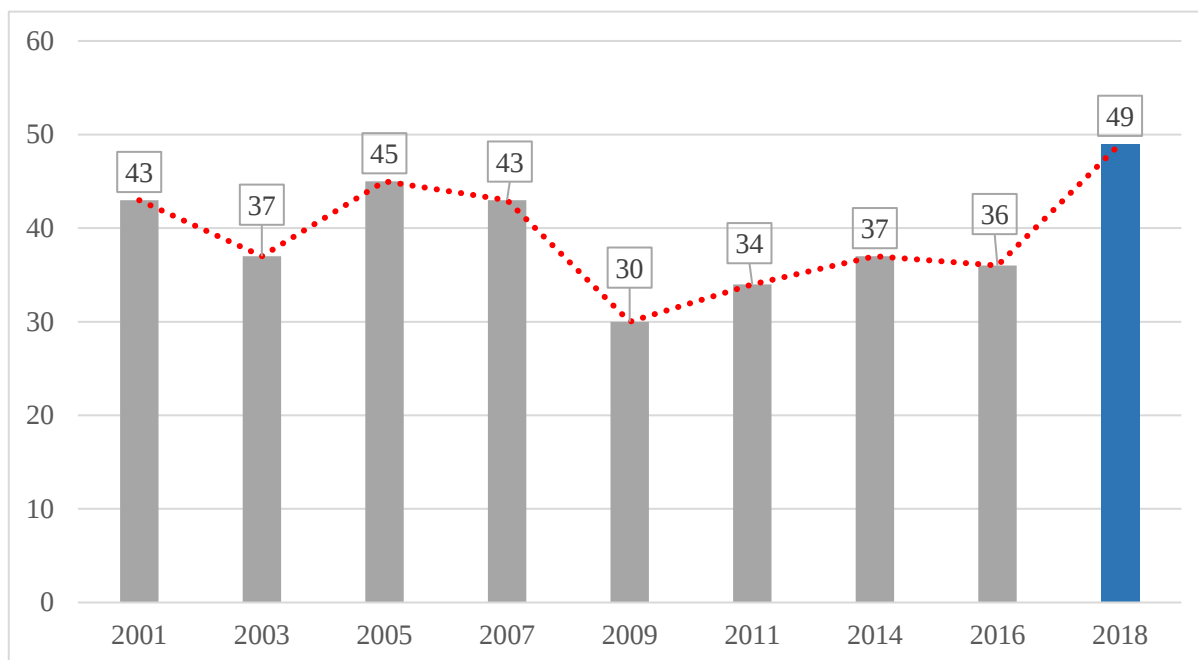
Hlásená miera ekonomickej kriminality za skúmané obdobia v rokoch 2001 až 2018 skúmaná v dvoj a v jednom prípade v troj ročnom intervale znázorňuje rastúci aj klesajúci trend ekonomickej kriminality. Najhlbší klesajúci trend môžeme vidieť najmä v období krízy, a to medzi rokmi 2007 až 2009, kedy sa hlásená miera ekonomickej kriminality znížila o 13%. Následne má opäť rastúcu tendenciu až do roku 2018 okrem roku 2016, kedy bola nižšia o 1% ako v predchádzajúcom skúmanom období. Medzi rokmi 2016 až 2018 dochádza k prudkému nárastu výskytu ekonomickej kriminality, a to až o 13%. Zo zistených údajov môžeme konštatovať, že výška hlásenej ekonomickej kriminality je spätá so súčasnou ekonomickou situáciou a s rastom ekonomiky rastie aj ekonomická kriminalita a naopak.

Dôvodom prudkého nárastu ekonomickej kriminality v roku 2018 až na 49% je aj zvýšenie informovanosti a jasnosť v pojmoch akými sú ekonomická kriminalita a podvod, a taktiež väčší počet respondentov a množstvo odpovedí v prieskume. Každá spoločnosť je zraniteľná na slepých miestach bez ohľadu na to, ako je ostražitá.⁵⁴

⁵³ PwC. Global Economic Crime and Fraud Survey 2018. [online]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/global-economic-crime-and-fraud-survey-2018.pdf> [15.01.2019]

⁵⁴ PwC. Global Economic Crime and Fraud Survey 2018. [online]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/global-economic-crime-and-fraud-survey-2018.pdf> [15.01.2019]

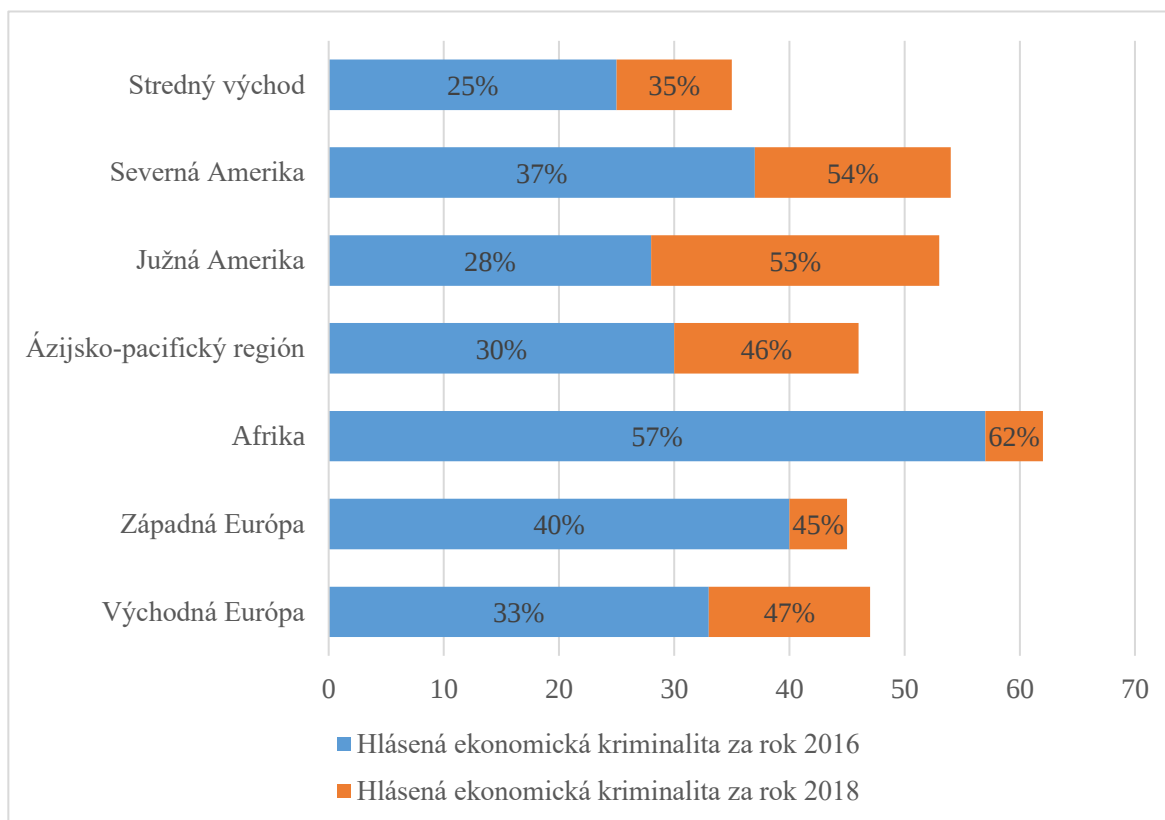
Graf č. 1 Hlásená miera ekonomickej kriminality vo svete v rokoch 2001-2018

Zdroj: PwC. Globálny prieskum spoločnosti PwC z roku 2018 [online] Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/global-economic-crime-and-fraud-survey-2018.pdf> [02.02.2019]

Nielenže celkový objem hlásenej miery v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi prudko narástol ale taktiež došlo k zvýšeniu na každom sledovanom území. Zaujímavým prvkom nie je iba samotný nárast miery hlásenej kriminality medzi rokmi 2016 a 2018, ale taktiež jej predchádzajúca výška v roku 2016. Môžeme vidieť, že na prvom mieste, ako aj v minulom skúmanom období, sa aj v roku 2018 umiestnila Afrika so 62%. Avšak jej medziročný nárast je spolu aj s nárastom na území Západnej Európy najnižší, a to len 5%. Naopak v Južnej Amerike, kde bola hlásená v roku 2016 miera kriminality druhá najnižšia zo všetkých sledovaných území (28%), došlo k najväčšiemu rastu hlásenej ekonomickej kriminality až o 25% na úroveň 53%. Možno teda konštatovať, že zvýšenie miery rastu nie je závislé od množstva ekonomickej kriminality v predchádzajúcom období. Taktiež treba poukázať na rozdiel miery ekonomickej kriminality v Európe. Z prieskumu vyplýva, že v roku 2018 miera ekonomickej kriminality v Západnej Európe (45%) a Východnej Európe (47%) je takmer totožná aj napriek diametrálnym rozdielom vo vyspelosti ekonomiky medzi západnými a východnými krajinami v Európe. Tento rozdiel môže byť spôsobený už spomínaným povedomím spoločnosti v otázke ekonomickej kriminality a jej vnímania a uvedomovania spoločnosťou.

Graf č. 2 Porovnanie ekonomickej kriminality na jednotlivých územiach vo svete

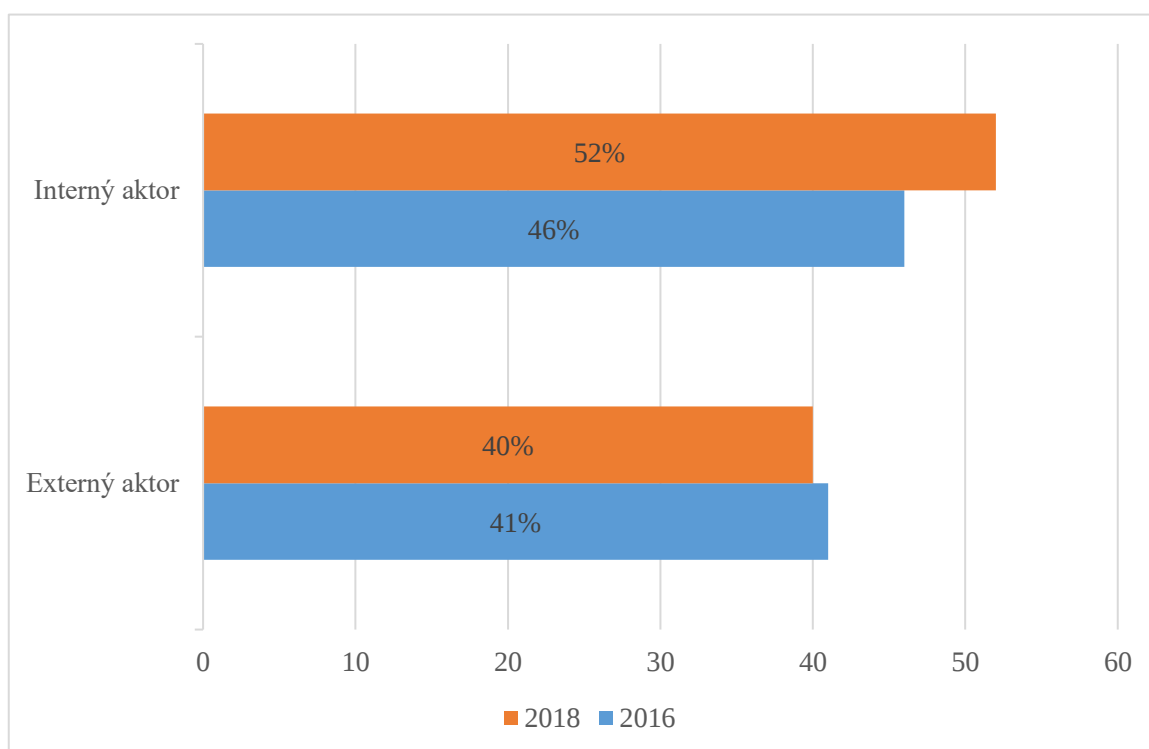

Zdroj: PwC. Globálny prieskum spoločnosti PwC z roku 2018 [online] Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/global-economic-crime-and-fraud-survey-2018.pdf> [02.02.2019]

4.1.2 Postavenie páchatel'a ekonomickeho trestného činu voči spoločnosti

Z grafického znázornenia v grafe č. 3 môžeme vyčítať, že väčšou mierou sa na ekonomickej kriminalite podieľa interný páchatel' v spoločnosti. Je to z toho dôvodu, že interný páchatel' má lepšie znalosti a informácie o spoločnosti, najmä o fungovaní jej ochranných mechanizmov a kontrol, a to kvôli dlhodobému figurovaniu v spoločnosti. Interný páchatel' predstavoval v roku 2018 52% zúčastnenie na ekonomickej kriminalite v spoločnostiach. Oproti roku 2016 je to nárast o 6%. Naopak v prípade externého páchatel'a globálny prieskum v roku 2018 zaznamenáva 40% podiel na ekonomickej kriminalite, a súčasne zanedbateľný pokles o 1% oproti prieskumu v roku 2016. V roku 2018 boli podvody vo vnútri spoločnosti páchané vedúcimi manažérmi až vo výške 24%. Externých páchatel'ov tvorilo 68% aktérov, ktorí sú so spoločnosťou priateľskí aj napriek určitej rivalite, napríklad konkurencii, a to najmä dodávatelia, poskytovatelia zdieľaných služieb a zákazníci.

Graf. č. 3 Postavenie páchatel'a voči spoločnosti

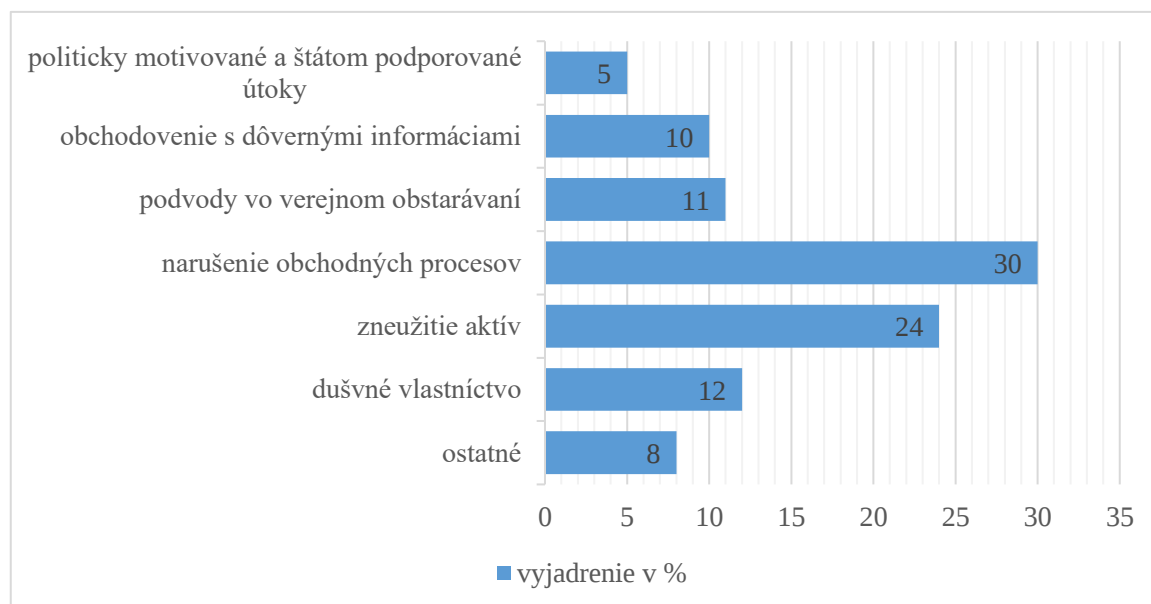
Zdroj: PwC. Globálny prieskum spoločnosti PwC z roku 2018 [online] Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/global-economic-crime-and-fraud-survey-2018.pdf> [02.02.2019]

4.1.3 Ekonomická kriminalita páchaná prostredníctvom počítačovej kriminality

Spoločnosti boli v roku 2018 napádané počítačovými útokmi v mnohých prípadoch. Prostredníctvom kybernetického útoku bola spáchaná ekonomická kriminalita v spoločnostiach najčastejšie narušením obchodných procesov, čo uviedlo 30% spoločností. Druhým najzávažnejším sa javil kybernetický útok smerujúci k zneužitiu aktív spoločnosti buď zamestnancami, alebo tretími stranami, ktorí zneužili svoje postaveniu k podvodnému konaniu, čo uviedlo 24% spoločností. Pri ekonomickej kriminalite, ako už bolo možné zachytiť v predchádzajúcich grafoch, sú nebezpečnejšie spôsobené škody než počet resp. výskyt. Množstvo škôd spôsobených jednotlivými kybernetickými útokmi nie je známe, no nemusia kopírovať poradie kybernetických útokov v grafe, ako to bolo pri ich počte. Uvedeným však nechceme brať na ľahkú váhu množstvo spáchaných kybernetických útokov a ekonomickej kriminality celkovo a ani tvrdiť, že podstatné sú len spáchané výsky škôd.

S rozvojom počítačov a internetu, ktoré za posledné roky zaznamenávali a rovnako aj zaznamenávajú markantný progres a počítačová veda sa považuje za najdynamickejšie sa rozvíjajúce odvetvie, nemožno považovať počítačovú kriminalitu za úplnú novinku. V súvislosti s uvedeným, počítačová kriminalita rezonuje v povedomí spoločnosti. Napriek uvedeným skutočnostiam si myslíme, že počítačová kriminalita je veľmi nebezpečným druhom kriminality, voči ktorej nie sú dostatočne účinné opatrenia, čo sa týka rozsahu medzi bežnými podnikateľmi. S každým novým zabezpečením sa nájde nejaký „šikovný“ hacker, ktorý dokáže postupom času prelomiť aj tie najbezpečnejšie a najzabezpečenejšie bezpečnostné prvky, systémy a opatrenia, alebo iným spôsobom vyláka žiadúce dáta a informácie. Z tohto dôvodu sú podnikatelia, ale aj bežní ľudia ohrození vo veľkej miere, čo dokazuje aj nižšie uvedený graf.

Graf č. 4 Ekonomická kriminalita spáchaná prostredníctvom kybernetického útoku

Zdroj: PwC. Globálny prieskum spoločnosti PwC z roku 2018 [online] Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/global-economic-crime-and-fraud-survey-2018.pdf> [02.02.2019]

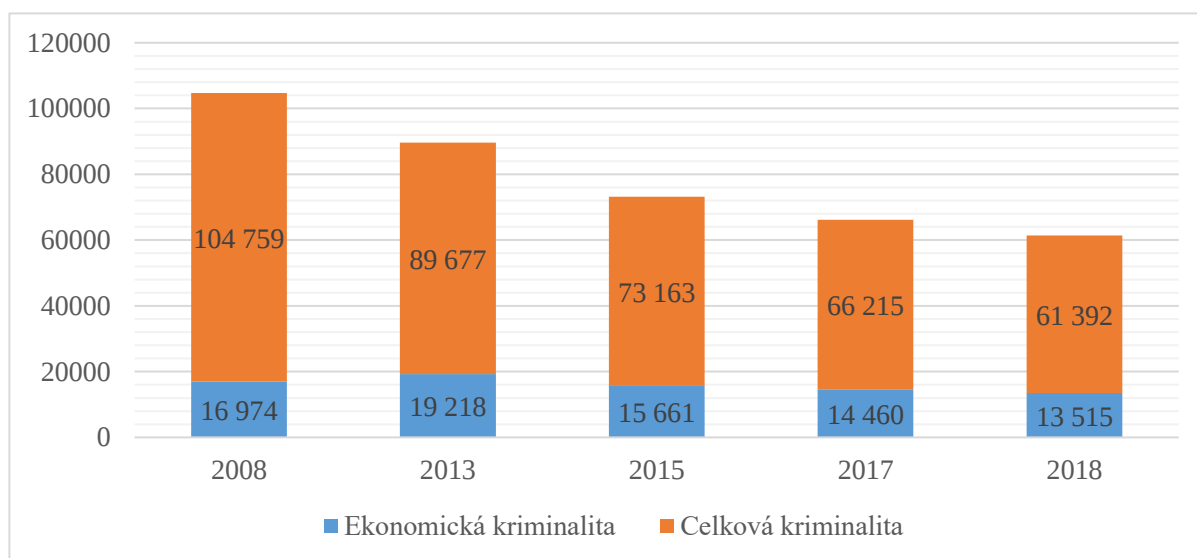
4.2 Štatistika ekonomickej kriminality na území Slovenskej republiky

4.2.1 Zistená ekonomická kriminalita na území Slovenskej republiky

V nasledujúcom grafe možno pozorovať, akou mierou sa podieľa ekonomická kriminalita na celkovej kriminalite na území Slovenskej republiky v jednotlivých rokoch. Z uvedeného grafu a štatistík možno konštatovať, že ekonomická kriminalita nepredstavuje

veľký podiel na celkovej kriminalite a v priemere za sledované roky znázorňuje výšku 20,58%, a tým sa môže zdať bezvýznamnou. Opak je však pravdou. Ekonomická kriminalita predstavuje obrovské riziko, a to z viacerých dôvodov. Napríklad, že síce celková kriminalita za znázornené roky rapídne klesá a to až o 41,40% od roku 2008 do roku 2018, pomer ekonomickej kriminality voči celkovej kriminalite sa síce v menšej miere, ale za to v každom v grafe uvedenom období zvýšila. Tento trend rastu pomeru medzi ekonomickou a celkovou kriminalitou možno sledovať aj napriek tomu, že na území Slovenskej republiky dochádza k zníženiu počtu zistenej kriminality za znázornené obdobia. Pokles možno vidieť aj pri celkovej kriminalite, a okrem výnimky nárastu ekonomickej kriminality o 11,68 % v roku 2013 oproti roku 2008, aj pri kriminalite ekonomickej. V roku 2018 sa znížil počet zistenej ekonomickej kriminality oproti roku 2008 o 3459, čo značí 20,38%. Oproti najbližšie predchádzajúcemu obdobiu (roku 2017) došlo k poklesu o 945, teda o 6,54%. Skutočným problém ekonomickej kriminality nenachádzame v jej množstve alebo v miere, ktorou sa podieľa na celkovej kriminalite, ale vo výške škôd, ktoré sú touto kriminalitou spôsobené.

Graf č. 5 Podiel ekonomickej kriminality na celkovej kriminalite na Slovensku

Zdroj: MVSR. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018 [online] Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018 [25.02.2019]

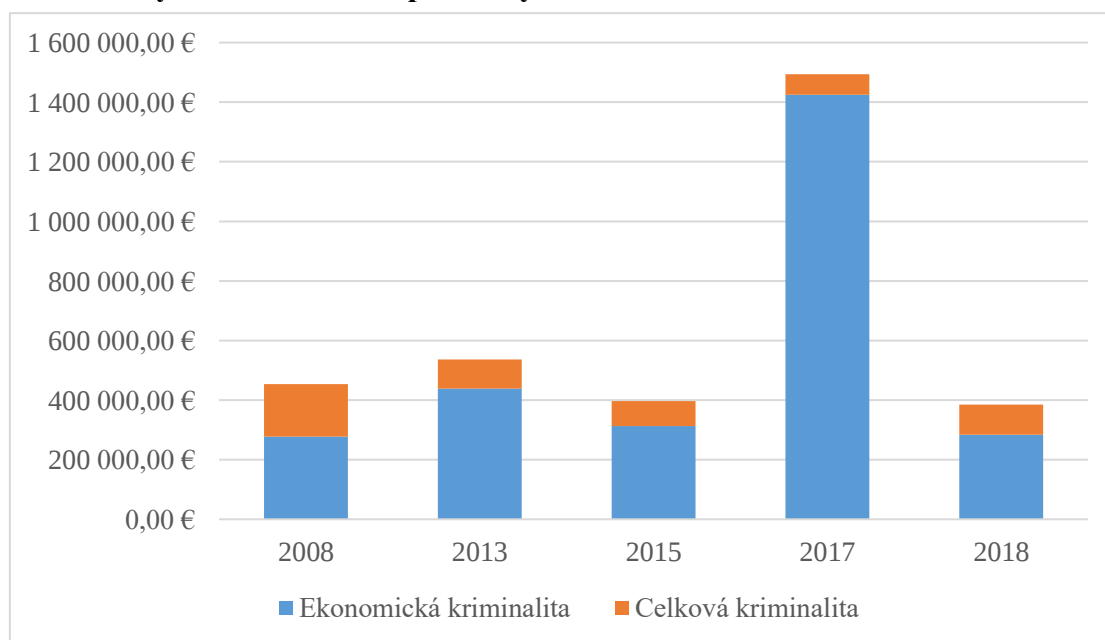
4.2.2 Výška škôd spôsobených ekonomickou kriminalitou

Najzávažnejší problém ekonomickej kriminality sa zobrazí pri uvedení výšky spáchaných škôd v peňažnom vyjadrení. Zo všetkých kriminalít je prostredníctvom ekonomickej kriminality spáchané najväčšie množstvo škôd, a taktiež ekonomická

kriminalita vyjadruje najväčší podiel na celkovej kriminalite v rámci spôsobenej škody. Priemerný podiel škôd spôsobených ekonomickou kriminalitou oproti celkovej kriminalite za uvedené roky tvorí 78,21%. V roku 2017 bol podiel škôd spôsobených ekonomickou kriminalitou až vo výške 95,44%, čo predstavuje najvyšší podiel za hodnotené roky. Podľa štatistiky jednotlivých trestných činov môžeme usúdiť, že takúto enormnú výšku škôd spôsobil trestný čin skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie, ktorý spôsobil za rok 2017 škody vo výške viac ako 1,1 miliardy €. Taktiež v roku 2017 došlo k najvyšším škodám spôsobeným ekonomickou kriminalitou od roku 2005. Oproti roku 2017 sú škody či už v predchádzajúcom období, alebo nasledujúcom období značne nižšie. V roku 2018 zaznamenávame rapídne klesajúci trend škôd oproti roku 2017 o vyše 1,1 miliardy € predstavujúc 80,07% a dostávame sa na úroveň 284 000 000 €.

Množstvo ekonomickej kriminality v krajine súčasne s výškou spáchaných škôd majú negatívny vplyv na podnikateľskú činnosť, a to zvyšovaním rizika pri podnikaní a následným ovplyvňovaním správania jednotlivých podnikateľských subjektov napríklad v podobe zvýšenia opatrnosti vedúceho k poklesu investícií, čo sa môže negatívne prejavovať aj v následnom rozvoji ekonomiky štátu. Do značnej miery je poškodený aj štát, a to najmä v prípade trestných činov skrátenia daní a poplatkov, kedy dochádza k zníženiu príjmov do štátneho rozpočtu.

Graf č. 6 Výška škôd v tis. € spôsobených ekonomickou kriminalitou na Slovensku

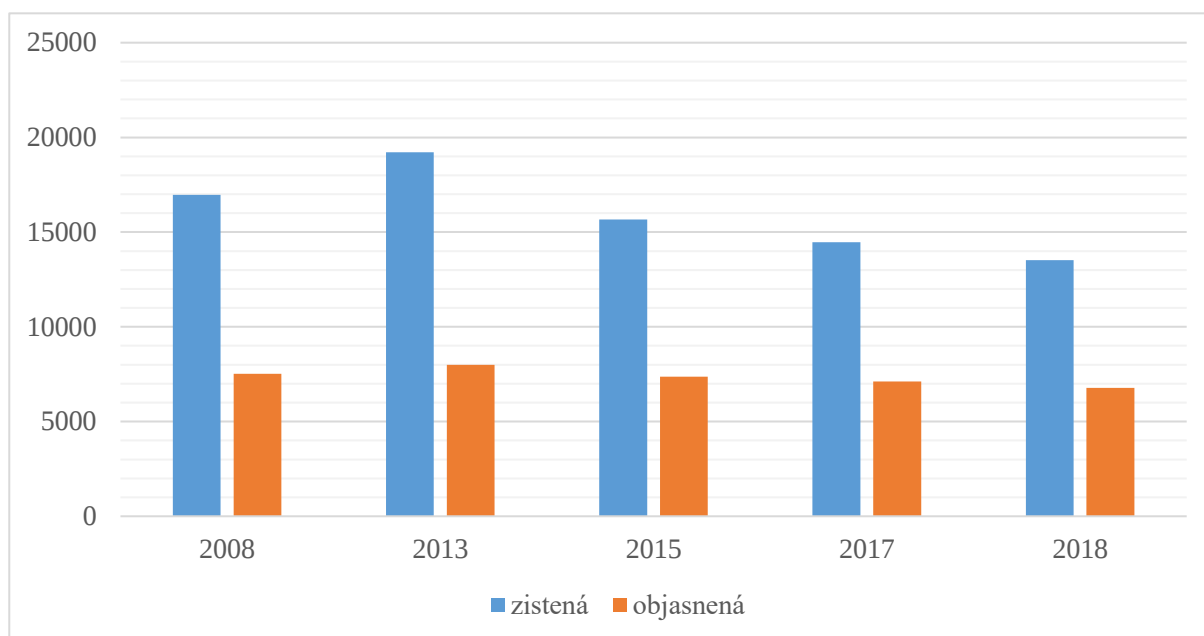

Zdroj: MVSR. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018 [online] Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018 [25.02.2019]

4.2.3 Zistená verzus objasnená ekonomická kriminalita na Slovensku

Množstvo objasnenej ekonomickej kriminality v jednotlivých rokoch, voči zistenej, takmer v každom roku zastáva nezmenenú pozíciu. Z grafického znázornenia možno zistiť, že objasnenosť vo viacerých prípadoch nedosahuje ani polovicu zistenej ekonomickej kriminality. Nemožno namietat', že sa jedná o nízke percento, a to aj napriek tomu, že reálne množstvo ekonomickej kriminality môže byť omnoho vyššie, ako je v danom období zistené. Taktiež komparáciou grafu č. 6 a grafu č. 7 môžeme skonštatovať, že množstvo zistenej ekonomickej kriminality nemá reálne súvis s výškou spáchaných škôd a obdobie, v ktorom bola zistená a objasnená kriminalita takmer najnižšia (rok 2017), môže vykazovať najvyššie spáchané škody dokonca mnohonásobne.

Graf č. 7 Počet zistenej a objasnenej ekonomickej kriminality na Slovensku

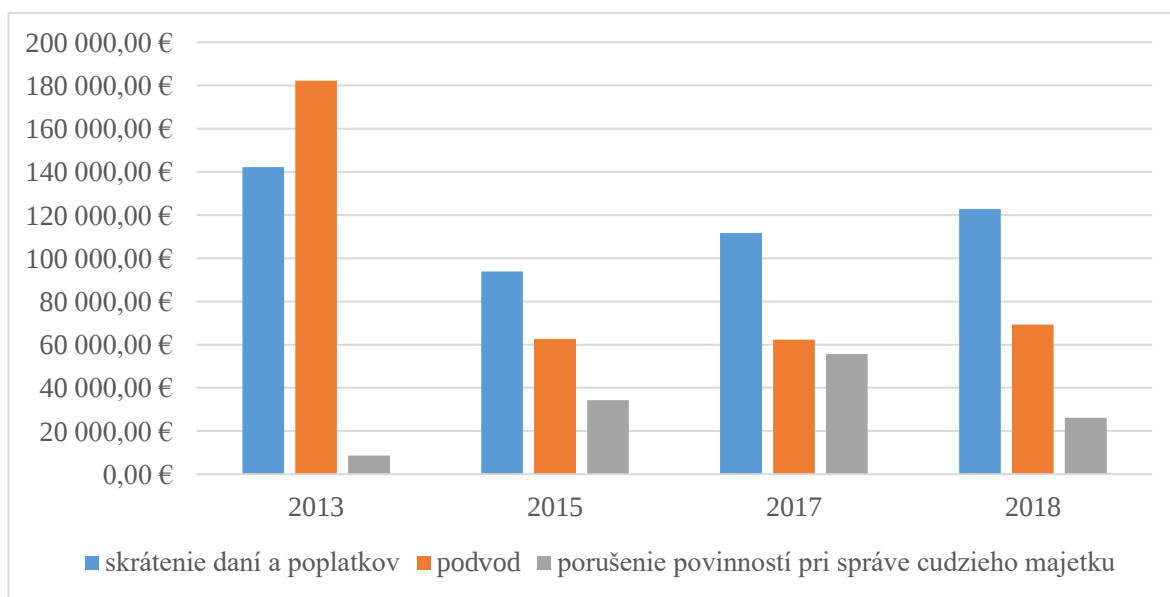
Zdroj: MVSR. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018 [online] Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018 [25.02.2019]

4.2.4 Najzávažnejšie ekonomické trestné činy z hľadiska výšky škôd

V jednotlivých rokoch popredné priečky ekonomických trestných činov podľa výšky spôsobenej škody obsadzovali rôzne ekonomické trestné činy. V roku 2018 boli najvyššie škody spôsobené prostredníctvom spáchania trestného činu skrátenia daní a poplatkov, a to vo výške 122 797 000 € predstavujúc 43,24% celkovo spôsobených škôd ekonomickou kriminalitou. Tento trestný čin sa nachádzal mnoho krát na prvej priečke z hľadiska výšky

spáchaných škôd, nie však vždy. V roku 2017 sa na prvom mieste umiestnil trestný čin skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie. Podiel výšky škôd spáchaných týmto ekonomickým trestným činom voči celkovej ekonomickej kriminalite predstavoval 78,70%. Z hľadiska poradia a výšky škôd sa v Slovenskej republike jednotlivé ekonomické trestné činy menia. Zostáva však pravdou, že zväčša ekonomické trestné činy, ktoré sa umiestnili na prvých miestach za minulé roky, ako napríklad skrátenie daní a poplatkov, podvod, porušenie povinností pri správe cudzieho majetku a sprenevera zostávajú na popredných miestach aj v nasledujúcich rokoch a zmení sa len poradie medzi nimi, alebo výška spáchanej škody. Niekedy možno odhaliť ekonomické trestné činy, ktoré spôsobili enormné škody. Napríklad v roku 2017 spomínané ekonomické trestné činy skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie, ktoré podstatne zvýšia škody spáchané ekonomickou kriminalitou a súčasne aj celkovou kriminalitou. Následne sa podstatne odlišia v grafickom vyjadrení od úrovne škôd v porovnaní s ostatnými rokmi. Niekedy sa však takéto ekonomické trestné činy nezistia vôbec čoho dôvodom je najmä ich vysoká latencia.

Graf č. 8 Najzávažnejšie ekonomické trestné činy podľa výšky škôd (v tis. €)

Zdroj: MVSR. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018 [online] Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018 [25.02.2019]

Nasledujúca a posledná kapitola bude obsahovať spracovanie odpovedí prieskumu, vykonaného prostredníctvom dotazníka na vzorke respondentov a vyvodenie záveru.

5 Prieskum a diskusia

Posledná kapitola bakalárskej práce je venovaná prieskumu, prostredníctvom ktorého sme zisťovali vedomosť verejnosti a ich názor na problematiku ekonomickej kriminality. Prieskum bol realizovaný v období od 10. marca 2019 do 26. marca 2019.

5.1 Metodika prieskumu

5.1.1 *Metóda prieskumu*

Prieskum bol realizovaný prostredníctvom anonymného online dotazníka. Otázky boli formulované takým spôsobom, aby nebolo možné samého seba označiť za páchatel'a ekonomickej trestnej činnosti, na čo boli respondenti upovedomení v úvodnom popise. Dotazník pozostával zo 16 otázok, na ktoré bolo možné odpovedať viacerými spôsobmi. Vo väčšine otázok, konkrétne v dvanástich otázkach, mohol respondent zakrúžkovať len jednu správnu odpoveď. V troch otázkach, mohol respondent označiť viacero možností, pričom v jednej z nich mohol súčasne doplniť aj svoju vlastnú. V jednej otázke bolo možné odpovedať len prostredníctvom vpísania vlastnej odpovede. Prvé tri otázky skúmali demografické údaje a ekonomický status respondentov. V poradí štvrtá otázka rozdeľovala respondentov do 2 skupín. Tí, ktorí odpovedali kladne, teda tí, ktorí sa už s ekonomickou kriminalitou stretli, boli automaticky presmerovaní k vyplneniu ďalších troch otázok. Po vyplnení pokračovali ďalej k otázke č. 8, kde boli automaticky presmerovaní respondenti, ktorí na predmetnú otázku odpovedali záporne. Na všetky ďalšie otázky mali možnosť odpovedať obe skupiny respondentov.

5.1.2 *Cieľ prieskumu*

Cieľom prieskumu bolo získanie informácií o vedomostiach a názoroch širokej verejnosti o problematike ekonomickej kriminality. Takisto bolo cieľom zistenie, koľko respondentov sa stretlo s ekonomickou kriminalitou a bolo prostredníctvom nej poškodených. Respondentmi dotazníka bola nielen odborná verejnosť, ako napríklad

advokáti, ale aj široká laická verejnosť. Rovnako mali možnosť podieľať sa na prieskume všetci, bez ohľadu na ekonomický status.

5.1.3 Vzorka respondentov

Prieskumu sa zúčastnilo 234 respondentov z toho 130 mužov a 104 žien. Veková štruktúra prieskumu je rôznorodá a zúčastnili sa ho 2 respondenti do 18 rokov (0,9%), 125 respondentov od 18-26 rokov (53,4%), 18 respondentov od 27-30 rokov (7,7%), 46 respondentov od 31-40 rokov (19,7%), 30 respondentov od 41-50 rokov (12,8%) a 13 respondentov vo veku od 51 a viac (5,6%). Z hľadiska ekonomického statusu sa prieskumu zúčastnilo 22 podnikateľov (9,4%), 15 SZČO (6,4%), 87 študentov (37,2%), 100 zamestnancov (42,7%) a 10 iných (4,3%) napríklad dôchodcov, nezamestnaných a podobne.

5.2 Výsledky prieskumu

5.2.1 Otázka Stretli ste sa už niekedy s ekonomickou kriminalitou? (aj pasívne)

Cieľom tejto otázky bolo zistiť, koľko ľudí zúčastnených sa prieskumu sa už niekedy stretlo s ekonomickou kriminalitou v akejkoľvek podobe. 172 respondentov, teda 73,5% uviedlo, že sa s ekonomickou kriminalitou už stretli. Zvyšných 62 respondentov, teda 26,5% odpovedalo negatívne. V každej skupine, rozdelenej podľa ekonomického statusu, sa stretlo s ekonomickou kriminalitou viac ako 50% respondentov, dokonca začínajúca hranica je až vo výške 67,82%. Z percentuálneho hľadiska sa s ekonomickou kriminalitou stretli najmenej študenti s počtom 67,82%. Skupina, ktorá sa s ekonomickou kriminalitou stretla najčastejšie boli podnikatelia a to až 90,91% respondentov.

Počet ľudí, ktorí sa stretli s ekonomickou kriminalitou je veľmi vysoký, čo však len potvrdzuje, že ekonomická kriminalita je veľmi závažným problémom ovplyvňujúci každodenne množstvo ľudí. Ďalším významným faktorom, prečo sa mnoho ľudí stretlo s ekonomickou kriminalitou je, že táto problematika je často medializovaná. V súčasnosti sa v médiách objavili nové kauzy týkajúce sa ekonomickej kriminality, čo sa veľmi odrazilo na povedomí a vnímaní ekonomickej kriminality verejnosťou.

Odpoveď na túto otázku bola dôležitá najmä z dôvodu, že kladne odpovedajúci respondenti boli presmerovaní k ďalším otázkam, ktoré podrobnejšie rozoberajú, o aké druhy ekonomickej trestnej činnosti išlo, kde sa s nimi stretli, a či boli prostredníctvom nich aj poškodení.

Tabuľka č. 1 Počet respondentov, ktorí sa stretli s ekonomicou kriminalitou

Ekonomický status	áno	nie
SZČO	11 (73,33%)	4 (26,67%)
podnikateľ	20 (90,91%)	2 (9,09%)
študent	59 (67,82%)	28 (32,18%)
zamestnanec	73 (73,00%)	27 (27,00%)
iné	9 (90,00%)	1 (10,00%)

5.2.2 Otázka S akou formou ekonomickej kriminality ste sa stretli?

V tejto otázke mohli respondenti označiť aj viacero možností. Na otázku odpovedalo 172 respondentov, teda tí, ktorí v predchádzajúcej otázke odpovedali, že sa už niekedy stretli s ekonomicou kriminalitou. Najviac respondentov sa stretlo s trestnými činmi korupcie, a to podplácaním, čo označilo 85 respondentov (49,4%). Ďalej sa najčastejšie stretli s nevyplatením mzdy a odstupného, a to 78 respondentov (45,3%), daňovými trestnými činmi, 72 respondentov (41,9%). Všetky tieto spomenuté ekonomické trestné činy boli blízko k hranici 50%, čím sa výrazne líšia od ostatných. V súvislosti so štatistikami o ekonomickej kriminalite za rok 2018 vypracované Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, sú tieto trestné činy zhodné s najčastejšie sa vyskytujúcimi ekonomickými trestnými činmi v Slovenskej republike v roku 2018.

Tabuľka č. 2 Vyjadrenie počtu odpovedí za jednotlivé druhy ekonomickej kriminality

Ekonomický trestný čin	Počet	% vyjadrenie
Sprenevera §213 TZ	42	24,4%
Nevyplatenie mzdy a odstupného §214 TZ	78	45,3%
Podvod §221 TZ a nasledujúce	58	33,7%
Zavinený úpadok §228 TZ	11	6,4%

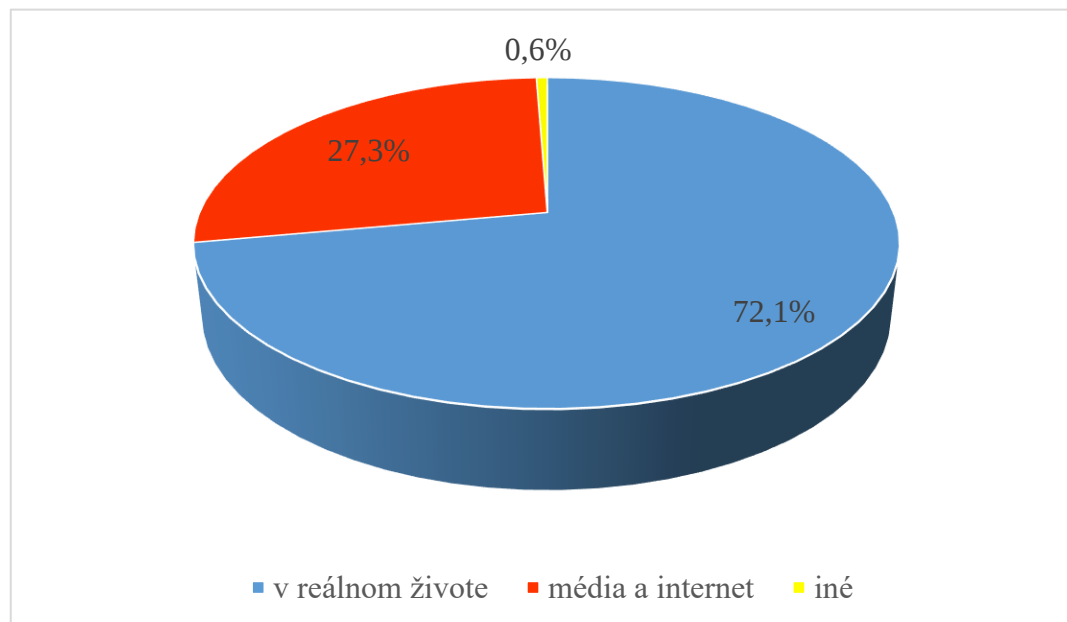
Legalizácia príjmu z trestnej činnosti §233 TZ	27	15,7%
Poškodzovanie veriteľa §239 TZ	32	18,6%
Nepovolená výroba liehu §253 TZ	34	19,8%
Porušovanie predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou §254 TZ	12	7%
Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie §259 TZ	30	17,4%
Poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie §261 TZ	17	9,9%
Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva §264 TZ	23	13,4%
Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe §266 TZ	38	22,1%
Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov §270 TZ	12	7%
Daňové trestné činy §276 TZ a nasledujúce	72	41,9%
Podplácanie §332 TZ a nasledujúce	85	49,4%
iné	16	9,3%

5.2.3 Otázka Kde ste sa stretli s ekonomickou kriminalitou?

Zo 172 respondentov, ktorí sa už stretli s ekonomickou kriminalitou uviedlo 124 (72,1%), že k tomu došlo v reálnom živote. Medzi takto odpovedajúcimi respondentmi sa mohli nachádzať rovnako, ako aj poškodení, tak aj páchatelia i svedkovia ekonomickej trestnej činnosti. Opäť však uvádzame, že takéto konkrétne definovanie nebolo cieľom prieskumu. V tomto prípade sa s ekonomickou kriminalitou v reálnom živote stretlo 15 z 20 podnikateľov, teda 75%. Prostredníctvom médií a internetu sa s ekonomickou kriminalitou stretlo 47 respondentov (27,3%). Keďže pri tejto otázke bolo možné označiť len jednu odpoveď, je zrejmé, že túto možnosť by zvolilo aj mnoho ďalších respondentov, ktorí sa s ekonomickou kriminalitou stretli v reálnom živote. Hlavnou príčinou je už spomínaná silná

medializácia ekonomickej kriminality nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Odpoveď iné označil iba 1 respondent, čo predstavuje 0,6%.

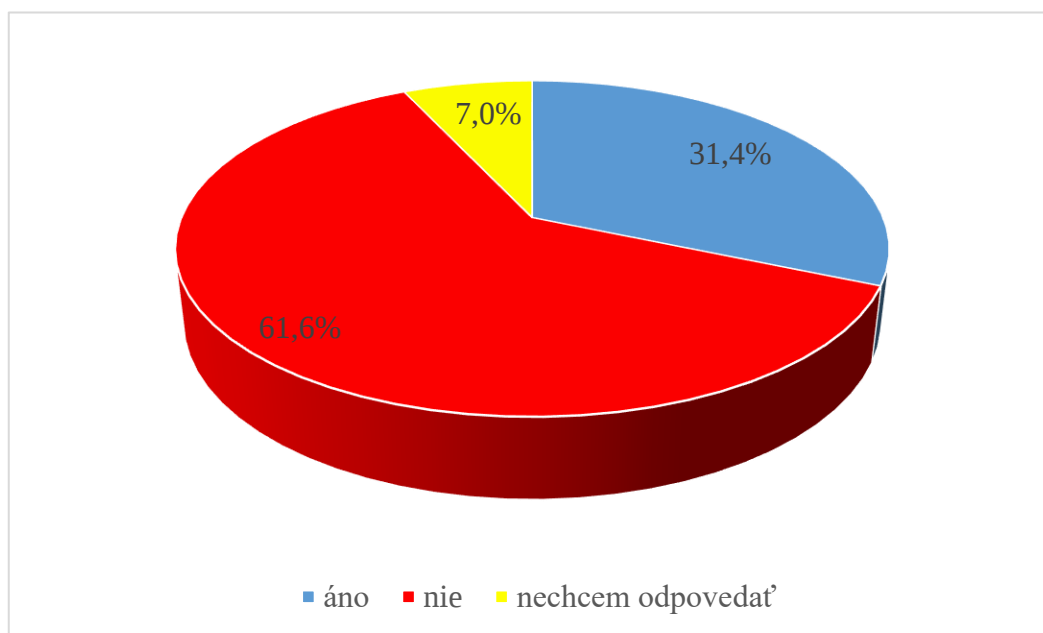
Graf č. 9 Vyjadrenie, akou formou sa respondenti stretli s ekonomickou kriminalitou

5.2.4 Otázka Boli ste niekedy poškodený ekonomickou kriminalitou?

Posledná otázka, týkajúca sa detailov ekonomickej kriminality, ktorá bola položená len respondentom, ktorí odpovedali, že sa s ekonomickou kriminalitou už stretli a zároveň posledná otázka, na ktorú odpovedala len časť respondentov, sa týkala poškodenia prostredníctvom ekonomickej kriminality. Iba 54 respondentov (31,4%), bolo poškodených ekonomickou kriminalitou. V dôsledku toho, že ekonomická kriminalita subsumuje množstvo ekonomických trestných činov a môže smerovať voči každému, boli naše očakávania omnoho pesimistickejšie, a to v tom zmysle, že sme očakávali aspoň 50% poškodených respondentov. Pre bližšiu špecifikáciu uvádzame, že poškodených bolo 11 podnikateľov, 4 SZČO, 24 zamestnancov, 10 študentov a 5 iných. 106 respondentov, teda 61,6% uviedlo, že prostredníctvom ekonomickej kriminality neboli poškodení a zvyšných 12 respondentov, 7% sa odmietlo vyjadriť k otázke. Účelom tejto poslednej odpovede bolo, aby poškodení respondenti, ktorí z akéhokoľvek dôvodu nechceli odpovedať, mali možnosť vyhnúť sa odpovedi, aby nedošlo ku klamlivému označeniu inej odpovede, čo by viedlo ku skresleniu informácií v grafe.

Graf č. 10 Poškodenosť respondentov prostredníctvom ekonomickej kriminality

5.2.5 Otázka Keď si predstavíte, alebo počujete pojem ekonomická kriminalita, aký ekonomický trestný čin Vám napadne ako prvý?

Cieľom tejto otázky bolo zistiť povedomie respondentov o jednotlivých ekonomických trestných činoch a teda, či budú vedieť správne označiť jednotlivé ekonomické trestné činy a následne zistenie, aké ekonomické trestné činy, ktoré im napadnú prvé, označia najčastejšie. Z 234 respondentov odpovedalo správne 203 (86,8%) a nesprávne 31 (13,2%). Respondenti mohli opäť uviesť viacero možností. Najčastejšie respondenti uviedli daňové trestné činy v počte 94, následne trestné činy korupcie v počte 38, trestné činy podvodov v počte 28 a trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti v počte 10. V odpovediach boli uvedené aj iné trestné činy, ako napríklad machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe, nevyplatenie mzdy a odstupného a iné, ktoré však z hľadiska počtu predstavovali nízky podiel oproti ostatným odpovediam.

5.2.6 Otázka Aké sú podľa Vás najzávažnejšie ekonomické trestné činy?

Závažnosť je veľmi subjektívna, a každý si pod týmto pojmom môže predstavovať niečo iné. Niektorí chápu pod závažnosťou výšku škôd, ktorá sa dá spáchať daným ekonomickým trestným činom, iní zase určujú závažnosť podľa dopadu, voči komu ekonomická kriminalita smeruje. Napríklad, že ekonomická kriminalita smerujúca voči podnikateľom, alebo bežným ľuďom je závažnejšia, ako ekonomická kriminalita poškodzujúca štát. Môže to byť odôvodnené tým, že pre fyzickú osobu alebo podnikateľa to

môže mať škodlivejší následok, dokonca až likvidačný, zatiaľ čo štátu sa takéto škody dotknú v menej.

Za najzávažnejší ekonomický trestný čin považujú respondenti daňové trestné činy, čo označilo 129 respondentov (55,1%). Ďalej legalizáciu príjmov z trestnej činnosti, čo označilo 107 respondentov (45,7%) a s minimálnym rozdielom v počte hlasov spreneveru, ku ktorej sa prikláňa 97 respondentov (41,5%). Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe označilo 95 respondentov (40,6%).

Tabuľka č. 3 Určenie najzávažnejších ekonomických trestných činov respondentmi

Ekonomický trestný čin	Počet	% vyjadrenie
Sprenevera §213 TZ	97	41,5%
Nevyplatenie mzdy a odstupného §214 TZ	83	35,5%
Podvod §221 TZ a nasledujúce	77	32,9%
Zavinený úpadok §228 TZ	28	12%
Legalizácia príjmu z trestnej činnosti §233 TZ	107	45,7%
Poškodzovanie veriteľa §239 TZ	48	20,5%
Nepovolená výroba liehu §253 TZ	13	5,6%
Porušovanie predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou §254 TZ	31	13,2%
Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie §259 TZ	49	20,9%
Poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie §261 TZ	38	16,2%
Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva §264 TZ	43	18,4%
Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe §266 TZ	95	40,6%
Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov §270 TZ	80	34,2%
Daňové trestné činy §276 TZ a nasledujúce	129	55,1%
Podplácanie §332 TZ a nasledujúce	88	37,6%
iné	5	2,1%

5.2.7 Otázka Akým spôsobom je podľa Vás možné znížiť mieru ekonomickej kriminality?

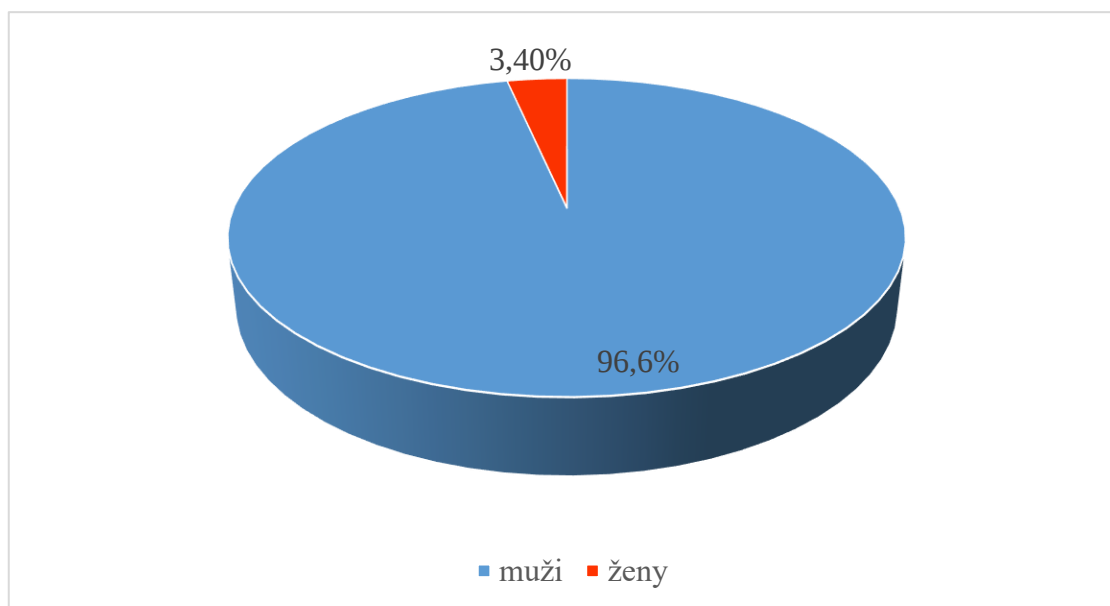
V tejto otázke mohli respondenti označiť viacero odpovedí, a taktiež dopísať vlastnú odpoveď. Väčšia polovica respondentov až 129 (55,1%) uviedlo, že k zníženiu miery ekonomickej kriminality by pomohlo zlepšenie kontrolných mechanizmov. 97 respondentov (41,5%) uviedlo, že k zníženiu by pomohli častejšie a prísnejšie kontroly. Podľa 94 respondentov (40,2%) by k zníženiu mohlo viesť v dôsledku sprísnenia legislatívy. 80 respondentov (34,2%) uviedlo, že problém pri ekonomickej kriminalite je v páchatel'ovi, a k zníženiu miery by došlo jeho uvedomením sa. To, že mieru ekonomickej kriminality nie je možné znížiť za žiadnych okolností označilo 25 respondentov (10,7%)

Medzi riešenia, ktoré sami navrhli respondenti patrili napríklad rozšírené zverejňovanie účtovných výkazov, a to aj poznámok, čo uviedol 1 respondent (0,4%). Ďalším riešením iného respondenta bolo, aby všetky príjmy podliehali prísnej štátnej kontrole (0,4%). Riešením ďalšieho respondenta bolo zvýšenie finančnej gramotnosti jednotlivca a rovnako tak aj znalosť zákonov, čo uviedol opäť 1 respondent (0,4%). 1 respondent (0,4%) uviedol, že páchatel'ov ekonomickej kriminality by od spáchania ekonomického trestného činu odradilo, keby majetok prevedený páchatel'om na iné osoby, najmä rodinných príslušníkov, prepadlo štátu. 1 respondent (0,4%) uviedol, že ekonomická kriminalita je mnohokrát nielen nezistená, ale vo veľa prípadoch, kedy je páchatel' obvinený, nie je potrestaný, alebo dostatočne potrestaný, a k zníženiu by došlo, keby častejšie dochádza k odsúdeniu páchatel'a. Ďalší respondent (0,4%) odpovedal, že k zníženiu miery ekonomickej kriminality by pomohli cielené prísne kontroly a zavedenie takých kontrolných mechanizmov, ktoré by nebolo možné žiadnym spôsobom obchádzať. 1 respondent (0,4%) uviedol, že na to, aby došlo k zníženiu miery ekonomickej kriminality, musia byť kontroly vykonávané nezávislými, nestrannými a silnými osobami, ktoré nie sú podplateľné.

5.2.8 Otázka Myslíte si, že ekonomickú kriminalitu páchajú prevažne:

224 respondentov (96,6%) označilo za páchatel'a ekonomickej kriminality muža. Iba 8 respondentov (3,4%) uviedlo, že páchatel'om bývajú prevažne ženy. Ženu, ako častejšieho páchatel'a ekonomickej kriminality, označilo 7 mužov a 1 žena. Pohľad respondentov na charakteristiku páchatel'a ekonomickej kriminality je teda jednoznačný. K názoru, že ekonomickú kriminalitu páchajú prevažne muži sa prikláňame aj my.

Graf č. 11 Určenie častejšieho páchatel'a na základe pohlavia respondentmi

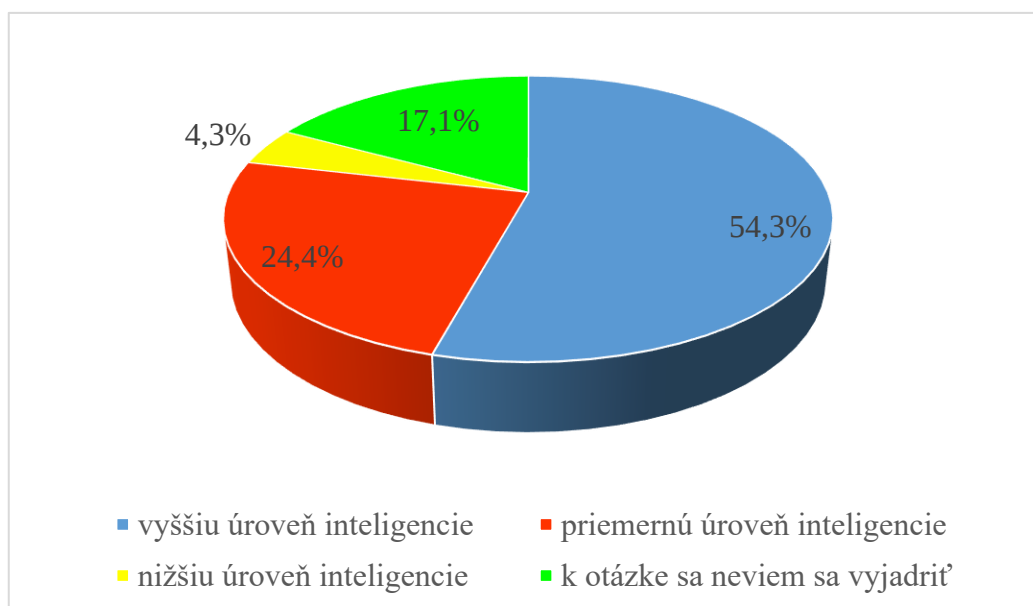

5.2.9 Otázka Myslíte si, že páchatel' ekonomickej kriminality má skôr:

Zmyslom tejto otázky bolo po charakterizovaní pohlavia páchatel'a ekonomickej kriminality zistiť, čo si myslia respondenti o jeho inteligencii. Väčšia polovica, teda 127 respondentov (54,3%) uviedlo, že v prípade páchatel'a ekonomickej kriminality ide o osobu s vyššou úrovňou inteligencie. 57 respondentov (24,4%) uviedlo, že páchatel' ekonomickej kriminality má priemernú úroveň inteligencie. 10 respondentov (4,3%) zastáva názor, že podľa nich má páchatel' ekonomickej kriminality nižšiu úroveň inteligencie. Zvyšných 40 respondentov (17,1%) odpovedalo že sa k predmetnej otázke nevedia vyjadriť.

Z hľadiska podrobnejšieho skúmania sa obe pohlavia častejšie prikláňali k odpovedi, že páchatel' ekonomickej kriminality má vyššiu úroveň inteligencie, čo zodpovedá odpovediam 67 mužov a 60 žien. Podľa ekonomického statusu si rovnaký názor zastávali aj zamestnanci (54 respondentov), podnikatelia (13 respondentov), študenti (50 respondentov) a iní (6 respondentov). Naopak jedinou skupinou, kde väčšinou odpovedali, že páchatelia ekonomickej kriminality majú priemernú úroveň inteligencie, boli SZČO a to 7 respondentov.

Graf č. 12 Určenie úrovne inteligencie páchatel'a respondentmi

5.2.10 Otázka Myslíte si, že ekonomická kriminalita predstavuje veľký podiel z hľadiska počtu na celkovej kriminalite a, že škody spôsobené ekonomickou kriminalitou predstavujú veľký podiel na škodách spôsobených celkovo kriminalitou na Slovensku?

V tomto prípade ide o náročnú otázku, ktorej zodpovedanie si vyžaduje bližšie poznatky alebo skúsenosti v oblasti ekonomickej kriminality. Napriek tomu sme sa rozhodli túto otázku položiť respondentom, či sa aj v širokej verejnosti nájdu jedinci so všeobecným prehľadom, ktorí budú vedieť správne odpovedať.

Vychádzajúc zo štatistík kriminality, sprístupnených Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky⁵⁵ za jednotlivé roky, ekonomická kriminalita nielen za rok 2018, ale aj v predošlých rokoch vyjadrovala veľmi nízky podiel na celkovej kriminalite z hľadiska počtu ekonomických trestných činov, zatiaľ čo škody spôsobené ekonomickou kriminalitou predstavovali vysoké percentá podielu na celkovej kriminalite. V roku 2017 to bolo až 95,44%.

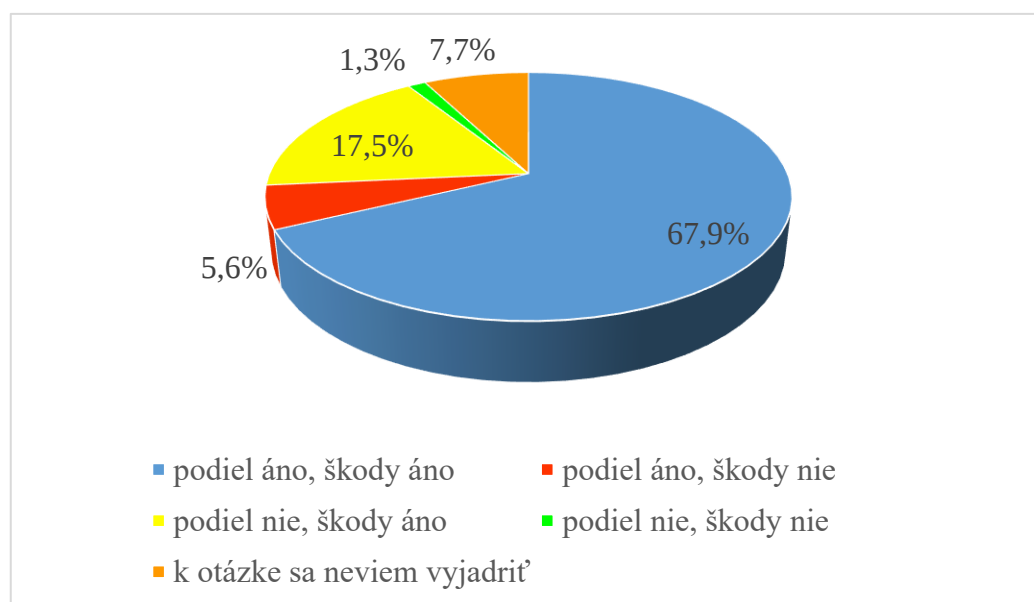
Z dôsledku vyššie uvedeného bolo nepochybné, že správne odpovedať na túto otázku bude vedieť menej respondentov. 159 respondentov (67,9%) odpovedalo, že podľa nich ekonomická kriminalita predstavuje aj vysoký podiel z hľadiska počtu, aj vysoký podiel

⁵⁵ MVS SR. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018 [online] Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018 [25.02.2019]

z hľadiska výšky spáchaných škôd na celkovej kriminalite. 13 respondentov (5,6%) uviedlo, že podiel na celkovej kriminalite je vysoký, zatiaľ čo škody nie. 41 respondentov (17,5%) uviedlo, že z hľadiska počtu ekonomická kriminalita nevykazuje vysoký podiel na celkovej kriminalite, no škody ňou spôsobené áno. 3 respondenti (1,3%) uviedli, že ani počet, ani výšky škôd spôsobených ekonomickou kriminalitou sa nepodieľajú na celkovej kriminalite vo veľkej miere. 18 respondentov (7,7%) sa k otázke nevedelo vyjadriť.

Odpoveď „podiel nie, škody áno“, ktorú podľa štatistík kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky⁵⁶ považujeme za správnu, označilo 20 študentov, 13 zamestnancov, 4 podnikatelia, 3 SZČO a 1 iný. Podľa pohlavia túto odpoveď uviedlo 23 mužov a 18 žien.

Graf č. 13 Vyjadrenie podielu ekonomickej kriminality na celkovej kriminalite

5.2.11 Otázka Ktorá z nasledujúcich kriminalít podľa Vášho názoru spôsobuje väčšie škody?

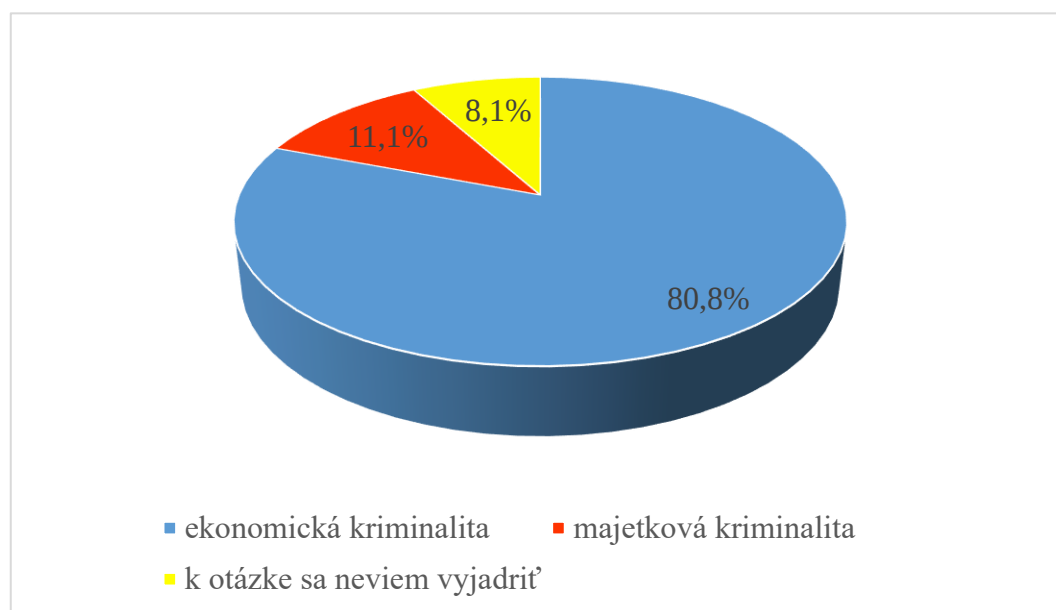
Táto otázka sa po predošlej môže zdať nepotrebná, avšak opak je pravdou. V predchádzajúcej otázke, kde mali respondenti možnosť uviesť, aké ekonomické trestné činy im napadajú ako prvé, keď počujú pojem ekonomická kriminalita, bolo mnoho respondentov, ktorí odpovedali nesprávne a označili za ekonomickú kriminalita aj trestné

⁵⁶ MVSR. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018 [online] Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018 [25.02.2019]

činy krádeže, ktoré sú subsumované pod majetkovú kriminalitu. A teda, ekonomická kriminalita je často krát laickou verejnosťou zamieňaná s majetkovou kriminalitou.

189 respondentov (80,8%) uviedlo, že ekonomická kriminalita spôsobuje väčšie škody, ako majetková kriminalita. Naopak 26 respondentov (11,6%) odpovedalo, že majetková kriminalita je tá, ktorou sú páchané väčšie škody. 19 respondentov (8,1%) sa nevedelo k otázke vyjadriť.

Graf č. 14 Určenie závažnejšej kriminality na základe výšky škôd respondentmi

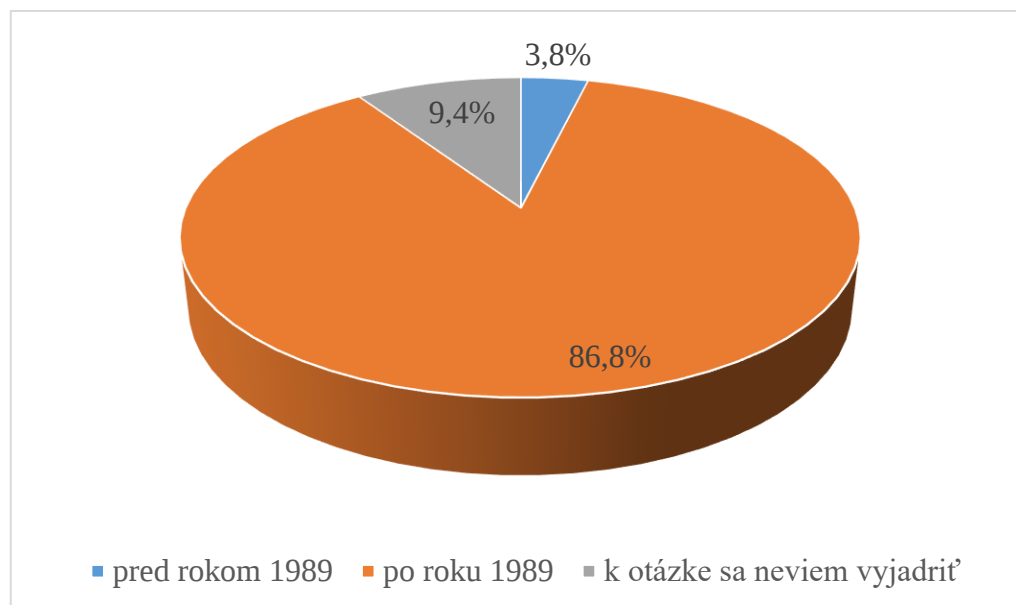
5.2.12 Otázka Myslíte si, že miera ekonomickej kriminality na našom území bola vyššia:

Touto otázkou sme sa snažili zistiť, či si respondenti myslia, že ekonomická kriminalita sa častejšie vyskytovala pred rokom 1989, alebo po ňom. Zvlášť sa pri odpovediach zameriame na názor staršej skupiny respondentov, od 41 rokov, ktorí zažili aj bývalý, aj súčasný režim. A to najmä z toho dôvodu, že rozmach ekonomickej kriminality na našom území datujeme do obdobia roku 1989, teda obdobia, kedy došlo k prechodu z centrálne plánovaného hospodárstva k trhovej ekonomike.

Na znázornenom grafe možno vidieť, že väčšina respondentov uviedla obdobie po roku 1989 za obdobie s vyšším výskytom ekonomickej kriminality. Túto odpoveď označilo až 203 respondentov (86,8%). Iba 9 respondentov (3,8%) z celkového počtu 234 uviedlo, že podľa ich názoru miera kriminality bola vyššia pred rokom 1989. 22 respondentov (9,4%) nevedelo odpovedať na predmetnú otázku. Zo skupiny respondentov starších ako 41 rokov,

ktorých počet v dotazníku je 43, iba 1 uviedol, že miera ekonomickej kriminality bola vyššia pred rokom 1989. 40 respondentov odpovedalo, inak, a teda, že miera ekonomickej kriminality je vyššia po roku 1989. 2 respondenti z danej vekovej skupiny nevedeli odpovedať na otázku.

Graf č. 15 Určenie miery ekonomickej kriminality na základe obdobia respondentmi

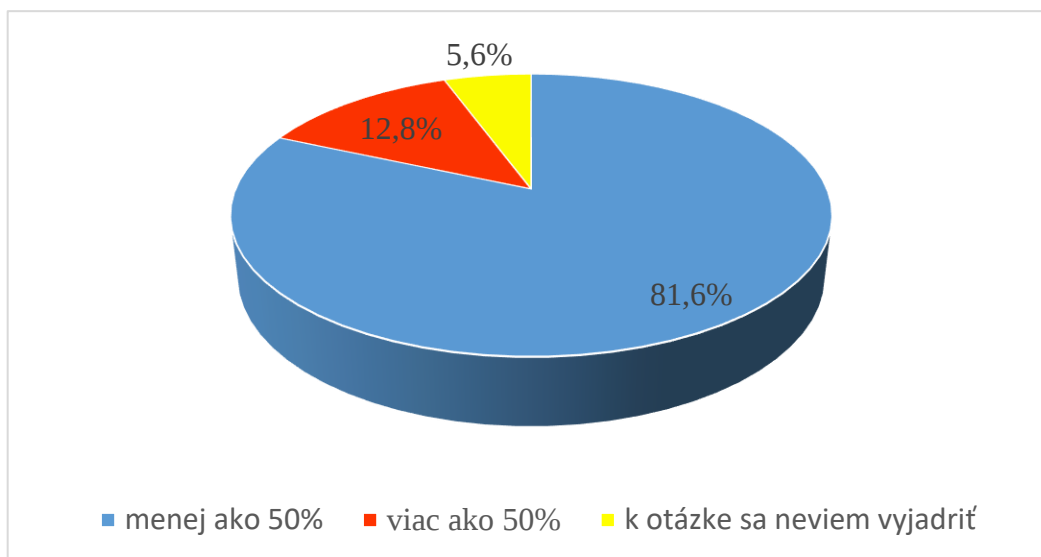
5.2.13 Otázka Koľko % zo zistenej ekonomickej kriminality sa podľa Vášho názoru objasnilo na Slovensku v roku 2018?

Nakoľko znova vychádzame zo štatistík kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky⁵⁷, je väčšia pravdepodobnosť, že väčšina laickej verejnosti, ktorá sa o danú problematiku nezaujíma, nedokáže určiť pomer medzi zistenou a objasnenou kriminalitou. Uvedené spôsobí, že budú odpovedať na základe vlastného uváženia. Ich rozhodnutie bude vo veľkej miere ovplyvnené dôverou v orgány činné v trestnom konaní, ktorými sú policajti a prokurátori.

Z 234 respondentov uviedlo 191 (81,6%), že podľa ich názoru sa v roku 2018 objasnilo menej ako 50% ekonomickej kriminality. Iba 30 respondentov (12,8%) uviedlo, že miera objasnenej voči zistenej ekonomickej kriminalite bola viac ako 50%. 13 respondentov (5,6%) sa k otázke nevedelo vyjadriť.

⁵⁷ MVSR. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018 [online] Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018 [25.02.2019]

Graf č. 16 Určenie objasnenosti ekonomickej kriminality respondentmi

5.3 Diskusia k prieskumu

Prieskumom na náhodnej vzorke sa potvrdila závažnosť ekonomickej kriminality. S ekonomickou kriminalitou sa stretlo takmer trištvrte respondentov. Za najčastejšie ekonomické trestné činy, s ktorými sa respondenti stretli, boli trestné činy korupcie, konkrétne podplácanie a nevyplatenie mzdy a odstupného. Závažnosť ekonomickej kriminality možno posúdiť aj na základe toho, že takmer trištvrte respondentov sa stretlo s ekonomickou kriminalitou v reálnom živote. Miera poškodenosti respondentov nebola až tak vysoká, ako sme očakávali. Poškodených respondentov bola len necelá jedna tretina.

Množstvo respondentov vedelo správne odpovedať na jednotlivé otázky či už ohľadom všeobecných otázok týkajúcich sa ekonomickej kriminality, alebo štatistických údajov za rok 2018. Tomu napomáha fakt, že ekonomická kriminalita je súčasťou každodenného života množstva ľudí, ktorí sa s ňou stretávajú či už osobne alebo prostredníctvom médií.

Za najzávažnejšie ekonomické trestné činy uviedli respondenti najmä daňové trestné činy a trestné činy korupcie. Osobne si však myslíme, že každý ekonomický trestný čin je závažný a nedá sa presne špecifikovať, ktorý možno považovať za najzávažnejší a najškodlivejší. Pri posudzovaní závažnosti treba zohľadniť viaceré faktory, akými sú nielen množstvo spáchaných ekonomických trestných činov a výšku škôd nimi spôsobených, ale ja to, voči komu smerujú, aké budú mať následky pre poškodený subjekt a mnoho iných. Rovnako škodlivý môže byť pre podnikateľa zavinený úpadok iného

podnikateľského subjektu alebo poškodzovanie veriteľa, ako nevyplatenie mzdy a odstúpeného pre zamestnanca. Pre oba subjekty to môže mať likvidačné následky. Taktiež to môže viesť k reťazovej reakcii, kedy poškodený subjekt, ktorý nezíska peňažné prostriedky zo svojej pohľadávky nedokáže uspokojiť svojho veriteľa a rovnakým spôsobom to môže pokračovať ďalej, tak pri právnických osobách ako aj fyzických osobách.

Podľa nášho názoru bola otázka týkajúca sa zníženia miery ekonomickej kriminality jedna z najpodstatnejších v dotazníku. Prostredníctvom nej bolo možné zistiť nielen názory respondentov, ako je možné znížiť ekonomickú kriminalitu, ale aj ich vnímanie, či to je vôbec možné. Vyše 10% respondentov uviedlo, že ekonomickú kriminalitu nie je možné znížiť. S týmto názorom nesúhlasíme. Podľa nášho názoru existuje rad opatrení, prostredníctvom ktorých je možné mieru ekonomickej kriminality znížiť. Síce nie úplne, ale aspoň čiastočne. Opatreniami by mohli byť napríklad sprísnenie trestov odňatia slobody a peňažných trestov, častejšie a prísnejšie kontroly alebo zvýšenie finančnej gramotnosti. Na úseku daňových trestných činov by k zníženiu daňových únikov mohlo pomôcť zníženie daňového zaťaženia subjektov. Predsa len, ako už bolo uvedené, daňový únik predstavuje vyjadrenie miery nesúhlasu s výškou dane. Taktiež treba uviesť, že problém ekonomickej kriminality je v páchatelovi a uvedomením sa a zlepšením jednotlivca možno výrazne zredukovať množstvo ekonomickej kriminality, avšak tento variant je veľmi málo pravdepodobný a veľmi ťažko dosiahnuteľný.

Prostredníctvom otázky, ktorej podstatou bolo uvedenie názoru respondentov, koľko % zistenej ekonomickej kriminality sa objasní, sme mohli zistiť najmä dôveru respondentov s riešením problematiky ekonomickej kriminality. Takmer 82% respondentov uviedlo, že sa objasnilo menej ako 50% zistenej ekonomickej kriminality. Podľa štatistík Ministerstva vnútra Slovenskej republiky⁵⁸ sa podarilo objasniť 50,2% zistenej ekonomickej kriminality. Nakoľko ekonomická kriminalita je veľmi latentná je ťažké určiť, koľko ekonomických trestných činov sa reálne spáchalo a výsledky zistenej a ekonomickej by teda mohli v skutočnosti vyzeráť úplne inak.

⁵⁸ MVSR. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018 [online] Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018 [25.02.2019]

ZÁVER

Ekonomická kriminalita nás, ako závažný spoločenský problém, ovplyvňuje vo veľkej miere, či si to už uvedomujeme, alebo nie. Zasahuje nielen podnikateľské subjekty, ale aj štát a bežných ľudí. Miera ekonomickej kriminality v štáte vedie subjekty k obavám a skepticizmu, čo následne vplýva na ich rozhodovanie. Keďže subsumuje mnoho trestných činov, nespôsobuje obavy iba pri podnikateľskej činnosti, ale i v pracovnom, či bežnom živote.

Mieru ekonomickej kriminality v Slovenskej republike udržiava nielen jej latentnosť, ale i jej vnímanie verejnosťou. Mnohými ľuďmi nie je považovaná za veľký problém a ich postoj k nej je častokrát pozitívny. Niektoré ekonomické trestné činy si doslova zastávajú. Pri niektorých uvádzajú, že ich ani za trestné činy nepovažujú. Takýmto alibistickým správaním nemôže dôjsť k zníženiu jej miery v štáte. Pri riešení ekonomickej kriminality treba začať od seba samého, a to už pri jej samotnom vnímaní. Ďalšie kroky, ktoré by napomohli zredukovať množstvo ekonomickej kriminality už boli spomenuté v predchádzajúcich kapitolách.

Ekonomická kriminalita nie je problémom len v Slovenskej republike, ale na celom svete. Jej množstvo a výška spáchaných škôd každoročne narastá, čo potvrdzujú jednotlivé prieskumy a štatistiky, či už na národnej, alebo globálnej úrovni. Tieto výsledky však môžu ovplyvňovať aj iné faktory, ktoré boli spomenuté v predchádzajúcich kapitolách.

V prvej kapitole sme vymedzili právnu úpravu ekonomickej kriminality v Slovenskej republike, pričom sme zistili, že je veľmi obsiahna a nie je obsiahnutá len v piatej hlave Trestného zákona, teda medzi trestnými činmi hospodárskymi, ale aj v iných častiach Trestného zákona. Taktiež sme legislatívne vymedzili ekonomickú kriminalitu v Európskej únii podľa Odporúčania výboru ministrov Rady Európy č. R(81) 12, a uviedli sme jednotlivé ekonomické trestné činy.

V druhej kapitole sme si stanovili primárne a sekundárne ciele, určili metódy a metodiku práce.

V tretej kapitole obsahujúcej teoretickú časť práce sme podrobnejšie definovali ekonomickú kriminalitu, pričom sme zistili, že základnými príčinami jej vzniku sú vysoká latencia, medzery v legislatíve, nízka vymožitelnosť práva a iné. Následne sme bližšie špecifikovali daňové trestné činy a podrobne popísali karuselový podvod. Súčasne sme

vymedzili pojem forenzný audit, ako jeden z prostriedkov odhaľovania ekonomickej kriminality. Definovali sme jeho nástroje, techniky a následne ciele, ktorými sú preskúmanie spoločnosti v prípade z podozrenia z trestnej činnosti, dôkladný popis priebehu trestnej činnosti a zaobstaranie dokumentácie, podkladov a dôkazných prostriedkov pre iniciovanie trestného konania.

Vo štvrtej kapitole sme pomocou globálnych prieskumov vyhodnotili, že miera ekonomickej kriminality sa v roku 2018 zvýšila o 13% oproti predchádzajúcemu skúmanému obdobiu, a to roku 2016. Porovnali sme výskyt ekonomickej kriminality v jednotlivých regiónoch vo svete a zistili, že najvyššia miera je hlásená v Afrike a predstavuje 62%. Najvyšší nárast medzi obdobiami bol spozorovaný v Južnej Amerike a predstavoval nárast o 25%.

Taktiež sme v tejto kapitole na základe štatistických údajov poukázali na počet zistených ekonomických trestných činov spáchaných v Slovenskej republike a skonštatovali, že na celkovej kriminalite nepredstavuje veľký podiel. Avšak nasledujúcim porovnaním škôd spôsobených ekonomickou kriminalitou sme došli k záveru, že z tohto hľadiska predstavuje najvyšší podiel na celkovej kriminalite. Tento podiel je natoľko vysoký, že v roku 2017 výšky škôd spáchaných ekonomickou kriminalitou predstavovali 95,44% škôd spôsobených všetkými kriminalitami. Ďalším dôležitým poznatkom v tejto časti práce bol pomer zistenej a objasnenej ekonomickej kriminality za jednotlivé roky, kde sa hranica pohybovala okolo 50%. Za najzávažnejší ekonomický trestný čin z hľadiska výšky spôsobených škôd považujeme v roku 2018 trestný čin skrátenia dane a poplatkov. Tieto výsledky však môžu byť vo veľkej miere skreslené oproti skutočnosti, nakoľko ekonomická kriminalita je veľmi latentná a skutočný počet spáchaných ekonomických trestných činov a výšky škôd spôsobených prostredníctvom nich môže byť omnoho vyšší.

V poslednej kapitole bakalárskej práce sme zostavili dotazník, ktorý sme následne poskytli náhodnej vzorke respondentov. Cieľom prieskumu bolo získanie informácií o vnímaní, názore a vedomostiach širokej verejnosti o ekonomickej kriminalite. Jednotlivé odpovede na otázky sme podrobnejšie analyzovali, vyhodnotili prostredníctvom grafov, tabuliek a interpretovali. Prieskumu sa zúčastnilo 234 respondentov. Z celkového počtu respondentov sa s ekonomickou kriminalitou stretlo 73,5% respondentov, pričom uviedli, že najčastejšie sa stretli s trestnými činmi korupcie, konkrétne podplácaním a nevyplatením mzdy a odstupného. Zo 172 respondentov, ktorí sa stretli s ekonomickou kriminalitou,

uviedlo 31,4 %, že boli prostredníctvom ekonomickej kriminality poškodení. Za najzávažnejší ekonomický trestný čin uviedlo najviac respondentov, 55,1%, daňové trestné činy.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knihy/Monografie

1. DIANIŠKA, G. a kol. *Kriminológia*. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. 405 s. ISBN 978-80-7380-620-0.
2. GREGUŠOVÁ, D. *Vybrané kapitoly z počítačového práva*. Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského, 1994. 88 s. ISBN 80-7160-006-7.
3. CHMELÍK, Ján – HÁJEK, Pavel – NEČAS, Stanislav. *Úvod do hospodárskej kriminality*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2005. 167 s. ISBN 80-86898-13-X.
4. KABÁT, Ladislav – SOBEKOVÁ MAJKOVÁ, Monika – VINCÚROVÁ, Zuzana. *Hodnotenie podniku a analýza jeho finančného zdravia*. Bratislava : Iura Edition, 2013. 160 s. ISBN 978-80-8078-608-3.
5. KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C. H. Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-7179-813-4.
6. KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 636 s. ISBN 978-80-7400-429-2.
7. LISÝ, J. a kol. *Ekonomía*. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 621 s. ISBN 978-80-7552-275-7.
8. MARTINEZ, J. C. *Daňový únik*. Praha : HZ, 1995. 144 s. ISBN 80-901918-3-5.
9. SINGLETON, Tommie. W. – SINGLETON Aaron. J. *Forensic auditing and Forensic accounting*. 4. vyd. Hoboken : Wiley, 2010. 336 s. ISBN 978-0-470-87791-3.
10. SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2015. 636 s. ISBN 978-80-7380-501-2.
11. STIERANKA, Jozef – SABAYOVÁ, Mária – ŠIMONOVÁ, Jana. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava : EPOS, 2016. 360 s. ISBN 978-80-562-0147-3.
12. STRÉMY, Tomáš. *Majetková a ekonomická kriminalita a ich sociálne riziká*. Trnava : TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, 2010. 133 s. ISBN 978-80-8082-413-6.
13. ŠÁMAL, P a kol. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. Praha : C. H. Beck, 2001. 776 s. ISBN 80-7179-493-7.

14. VIKTORYOVÁ, J. a kol. *Metodika vyšetrovania trestných činov II. Časť : Vybrané druhy trestných činov*. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2004. 205 s. ISBN 80-8054-313-5.

Články v časopise

1. ŠIMUNOVÁ, Lucia. Kriminologický pohľad na ekonomickú trestnú činnosť. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016, roč. 24, č. 1, s. 59-69. ISSN 1210-9126.

Články v zborníku

1. BOHÁČ, Radim. Teoretické a praktické otázky českého daňového práva z hľadiska daňových únikov a podvodov. In : *Daňové právo vs. daňové podvody a daňové úniky : nekonferenčný zborník vedeckých prác*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2015, s. 37-46. ISBN 978-80-8152-303-8.
2. ČERVENÁ, K. Zdaňovanie na území Slovenska v historickom kontexte (s akcentom na priame dane). In: *Financie, účtovníctvo, dane 2014 so zameraním na súčasné problémy : nekonferenčný recenzovaný vedecký zborník*. Košice : Ekonóm, 2014, s. 26-45. ISBN 978-80-225-3855-8.

Elektronické dokumenty

1. COUNCIL OF EUROPE. 1981. Recommendation No. R (81) 12. [online]. Dostupné na: <https://rm.coe.int/09000016804cae97> [05. 03. 2019]
2. MEHTA, Kalyani. Forensic audit. Academia [online]. Dostupné na: https://www.academia.edu/30562318/FORENSIC_AUDIT [15.02.2019]
3. MVSR. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018 [online] Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018 [25.02.2019]
4. PwC. Global Economic Crime and Fraud Survey 2018. [online]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/global-economic-crime-and-fraud-survey-2018.pdf> [15.01.2019]
5. STARÍČKOVÁ, Zuzana. Ekonomická kriminalita a forenzný audit. [online]. In: *Ekonomické spektrum*. Bratislava : CAESaR, 2014, roč. 9, č. 1, s. 41-48. ISSN 1336-9105. Dostupné na: <http://economic-spectrum.eu/wp-content/uploads/2018/01/casopis-1.2-2014.pdf> [23.02.2019]

Zákony

1. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1

Dotazník na tému Ekonomická kriminalita, spôsoby jej odhaľovania a zabraňovanie podvodného konania

Dobrý deň, som študentom 3. ročníka medziodborového programu Ekonómia a právo spadajúceho súčasne pod Národohospodársku fakultu Ekonomickej univerzity v Bratislave a Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Touto cestou by som si Vás dovoľil požiadať o vyplnenie krátkeho dotazníka k mojej bakalárskej práci na tému - Ekonomická kriminalita. Dotazník je anonymný a otázky týkajúce sa ekonomickej kriminality sú formulované tak, aby nebolo možné označiť samého seba za páchatel'a ekonomickej trestnej činnosti. Do niektorých otázok je možné vpísať vlastnú odpoveď a niektoré obsahujú možnosť výberu viacerých odpovedí. Preto Vás prosím, dbajte na pozornosť pri odpovedaní a pri otázkach, ktoré ponúkajú viac odpovedí, označte všetky, ktoré Vám budú vyhovovať. Cieľom prieskumu je zistiť, ako ľudia vnímajú ekonomickú kriminalitu na Slovensku a vo svete a na akej úrovni sa nachádza povedomie spoločnosti ohľadom danej problematiky. Odpovede budú použité len na účely tejto práce. Vopred ďakujem za Váš čas a ochotu.

Pohlavie

- ☐ muž
- ☐ žena

Vek

- ☐ do 18 rokov
- ☐ 18 – 26 rokov
- ☐ 27 – 30 rokov
- ☐ 31 – 40 rokov
- ☐ 41 – 50 rokov
- ☐ viac ako 50 rokov

Ste?

- ☐ podnikateľ

- SZČO
- zamestnanec
- študent
- iné

Stretli ste sa už niekedy s ekonomickou kriminalitou? (aj pasívne)

- áno
- nie

S akou formou ekonomickej kriminality ste sa stretli?

- Sprenevera §213 TZ
- Nevypлатenie mzdy a odstupného §214 TZ
- Podvod §221 TZ a nasledujúce
- Zavinený úpadok §228 TZ
- Legalizácia príjmu z trestnej činnosti (pranie špinavých peňazí) §233 TZ
- Poškodzovanie veriteľa §239 TZ
- Nepovolená výroba liehu §253 TZ
- Porušovanie predpisov o obehу tovaru v styku s cudzinou (pašovanie) §254 TZ
- Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie §259 TZ
- Poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie §261 TZ a nasledujúce
- Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva §264 TZ
- Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe §266 TZ
- Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov §270 TZ a nasledujúce
- Daňové trestné činy §279 TZ a nasledujúce
- Podplácanie §332 TZ a nasledujúce
- iné

Kde ste sa stretli s ekonomickou kriminalitou?

- v reálnom živote
- média a internet
- iné

Boli ste niekedy poškodený ekonomickou kriminalitou?

- áno
- nie
- nechcem odpovedať

Keď si predstavíte, alebo počujete pojem ekonomická kriminalita, aký ekonomický trestný čin Vám napadne ako prvý?

.....

Aké sú podľa Vás najzávažnejšie ekonomické trestné činy?

- Sprenevera §213 TZ
- Nevyplatenie mzdy a odstupného §214 TZ
- Podvod §221 TZ a nasledujúce
- Zavinený úpadok §228 TZ
- Legalizácia príjmu z trestnej činnosti (pranie špinavých peňazí) §233 TZ
- Poškodzovanie veriteľa §239 TZ
- Nepovolená výroba liehu §253 TZ
- Porušovanie predpisov o obehú tovaru v styku s cudzinou (pašovanie) §254 TZ
- Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie §259 TZ
- Poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie §261 TZ a nasledujúce
- Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva §264 TZ
- Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe §266 TZ
- Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov §270 TZ a nasledujúce
- Daňové trestné činy §279 TZ a nasledujúce
- Podplácanie §332 TZ a nasledujúce
- iné

Akým spôsobom je podľa Vás možné znížiť mieru ekonomickej kriminality?

- prísnejšia legislatíva
- zlepšenie kontrolných mechanizmov
- uvedomením sa jednotlivca
- častejšími a prísnejšími kontrolami

- ☐ nie je to možné
- ☐ Iné:...

Myslíte si, že ekonomickú kriminalitu páchajú prevažne:

- ☐ muži
- ☐ ženy

Myslíte si, že páchatel' ekonomickej kriminality má skôr:

- ☐ vyššiu úroveň inteligencie
- ☐ priemernú úroveň inteligencie
- ☐ nižšiu úroveň inteligencie
- ☐ k otázke sa neviem vyjadriť

Myslíte si, že ekonomická kriminalita predstavuje veľký podiel z hľadiska počtu na celkovej kriminalite a, že škody spôsobené ekonomickou kriminalitou predstavujú veľký podiel na škodách spôsobených celkovo kriminalitou na Slovensku?

- ☐ podiel áno, škody áno
- ☐ podiel áno, škody nie
- ☐ podiel nie, škody áno
- ☐ podiel nie, škody nie
- ☐ k otázke sa neviem vyjadriť

Ktorá z nasledujúcich kriminalít podľa Vášho názoru spôsobuje väčšie škody?

- ☐ majetková kriminalita
- ☐ ekonomická kriminalita
- ☐ k otázke sa neviem vyjadriť

Myslíte si, že miera ekonomickej kriminality na našom území bola vyššia:

- ☐ pred rokom 1989
- ☐ po roku 1989
- ☐ k otázke sa neviem vyjadriť

Koľko % zo zistenej ekonomickej kriminality sa podľa Vás objasnilo na Slovensku v roku 2018?

- ☐ menej ako 50%

- viac ako 50%
- k otázke sa neviem vyjadriť